

ህዝባዊ ደሞክራሲ

አብ ከክልተ ወርሒ ዝሕተም ወግጻዊ ልሳን
ደሞክራሲያዊ ግንባር ሓደጎት ኤርትራ
(ደግሓኤ)

ቅ፡ 02 ቁ፡ 09
ሕዳር 2015

ትሕዝቶ

- **ርእሱ-ዓንቀጽ፡**

ባእሱ ዘይብሉ ህዝቢ ዕርቂ አየድልዮን።

- **ናይ ደቂ-አንስትዮ ልዑል ተሳትፎ ብምርግጋጽ፤ ህዝባዊ-ሓርነታዊ ቃልስና ንምዕዋት ንቃለስ!**

- **ሕቶ ብሄር፤ ብሄራዊ ቃልስን ደሞክራሲን አብ ኤርትራን ብድህታቱን ካልአይ ክፋል!**

- **ናይ አንበብቲ ዓምዲ፡**

- ሕግን ሕጋዊ ዳኛን አብ ዘይብላ ሃገር፡ ኩሉ ስጊንጠር'ዩ። ብመንግስ አፈወርቂ
- ብሕጋውን ወግዓውን ፖለቲካዊ መድረኻቶም ቀኒአ። ብሮቤል በርህ
- ህልቂት ስደተኛታት ንኸብቅዕ፡ ማሕበራ-ሰብ ዓለም ጠንቂ ናይ'ቲ ጸገም አለልዩ አብ ምፍትሖ አወንታዊ አበርክቶ ክገብር ይግባእ። ብአሕመድ ኢብራሂም
- ካብ መስመሩ ዝወጸ ተራ ህልኽ ፖለቲካዊ ፍሕፍሕ አይኮነን።

E-mail:- hidemocrasi@yahoo.com

ርእሱ-ግንቀጽ

ባእሱ ዘይብሉ ህዝቢ ዕርቂ እየድልዮን።

ሓደ ሰብ ትውልዳዊ ወይ መበቆላዊ መንነት አለዎ። ሃገራዊ መንነት አለዎ። ፍሉይ ፖለቲካዊ መንነት ውን አለዎ። ናይቲ ንሱ ዝተወልደሉ እንዳ፣ ቀቢላ፣ ብሄራ-ሰብ፣ ብሄር፣ ታሪኽ፣ ቋንቋ፣ ባህሊ፣ ሃይማኖት ክፈልጥ፣ ነቲ አሉታዊ ሸነኹ ደረጃ ብደረጃ ብምዕቡል አተሓሳስባን አሰራርሓን እናብላዮ፣ ነቲ አወንታዊ ሸነኹ ከአ ብግቡእ ብምዕቃብ፣ ክሰርሓሉ ናብ ድሕሪኡ ዘሎ ወለዶ ከሰጋገሮ ግዴታኡዩ። ንመሰልን መንነትን ካልኣት ክሳብ ዘይተዳፈአ፣ ዘየቆናጸበን ክሰግር ዘይሓለነን፣ ብትውልዳዊ መበቆሉ፣ ብባህሉ፣ ብቋንቋኡ፣ ብታሪኹ፣ ብሃይማኖቱ ክግደስ ክሕበን ቅኑዕዮ ጥራሕ ዘይኮነ ግድን ክኸውን ዝግበኦዮ። ሓንቲ ሰላም ዝሰፈና፣ ብልዕልና ግዝኣተ ሕገ እትመሓደር፣ አብ መንጎ ነበርታ ወይ ዜጋታት ሕድሕድ አፍልጦን ምክብባርን ዘሰረጸት፣ ምዕሩይ ማሕበራዊ ፍትሒ ዘረጋገጸት፣ ምዕብልትን ብልጽግትን ሃገር ክትህሉ፣ ድልድል ባይታ ክፈጥር ዝኸእል'ውን አብ ደረጃ ሃገር ዘበጸሐ መስርሕ ብምሕባእ ወይ ብዝላ ብምስጋር ዘይኮነ፣ ብትውልዳዊ ወይ መበቆላዊ መንነቱ ዘይሓፍር ዘይሸቐረር፣ ብአንጻሩ ዝሕበን ዜጋ ምስ እትሃንጽዮ። አመጸኦስ ስነ-ፍልጠታዊ ሃገርነት ነዊሕ ግዜ ዝወሰደን በዚ መንገዲ ዝሓለፈን ደአምበር፣ ብድሌት ጥራሕ ብሓደ ለይቲ ዝተሰርሐ ወይ ካብ ሰማይ ዝወረደ ህያብ አይኮነን።

መንነት ናይ ሰባት መሰረት ዘይብሉ ካብ ሃገርነት አይጅምርን። ሓቀኛ ምክብባርን ሓድነትን ወን ከምኡ ካብ ዜጋ ምኃን ጥራሕ አይምንጩን። መንነት ናይ ሰባት ሰብ ኮይንካ ካብ ምፍጣር'ዮ ዝበገስ። ከም ሰብአዊ ፍጡር መጠን፣ ሰብአዊ መሰሉ ብግቡእ ምስ ዝኸበረሉ፣ ብዛዕባ መበቆሉ፣ ታሪኹ፣ ባህሉ፣ ቋንቋኡ፣ ሃይማኖቱ እኹል አፍልጦ ሃልይዎ፣ ብግልጺ ምስ ዝዛረበሉ፣ ምስ ዝምህረሉን ምስ ዝዕቅቦንዮ ሕድሕዳዊ አፍልጦ ረኺቡ፣ ናብ ደረጃ ሓባራዊ ሃገራዊ መንነት ክሰጋገር ዝኸእል። ብትውልዳዊ መበቆሎም ዝሓፍሩ ዘይግደሱ ዜጋ ብዝብል ፖለቲካዊ ህያብ ዝኸርዑ ሰባት አኪብካ፣ ሓንትን ምዕብልትን ሃገር ምህናጽ በፍጹም አይከአልን። እዚ ሓቂዚ አባና አብ ኤርትራውያን ጥራሕ ዘይኮነሱ፣ አብ ዝኾነ ህዝብን ሃገርን አይሰርሕን። አመጸኦስ ኤርትራዊ ሃገራውነት እሞ ኸአ መግዛእታዊ ሰረት ዘለዎዮ። አከናውና ሕብረተ-ሰብ ኤርትራ ከአ አብ ብዙሕነት ዝተሰረተዮ። እዚ መበቆላዊ መንነት፣ ቦታዊ መንነት፣ ብሄራዊ መንነት፣ ሃይማኖታዊ እምነት ደስ ስለዘይበለካ ጥራሕ ከተህስሱ፣ ከይህሉ ክትገብር እንተተደልዮውን አይከአልን። ስለምንታይ'ሲ መንነታዊ ምንጪ ናይ ህዝብታት ኤርትራ ንሱ ስለ ዝኾነ።

አብ ኩለን ሃገራት ናይ ህጻንናት ዕድመ ንዝወድኡ ዜጋታት፣ መንነት መፍለዩ ወይ መነጻሪ ወረቐት ይወሃቡዮ። አብ ውልቀ ድዩ መንግስታዊ ትካላት ስራሕ ክትቁጸር መንነትካ፣ ክእለትካ ዝገልጽ ቅጥዒ ክትመልእ ትግደድ ኢኻ። ከምኡውን ንግዲ ፍቓድ ከተውጽእ፣ ብዝተፈላለዩ ምክንያታት ካብ ቦታ ናብ ቦታ ወይ ካብ ሃገር ናብ ሃገር ክትንቀሳቐስ ዘድልዮካ ሕጋዊ ናይ ጉዕዞ ሰነዳት ንምርካብ ዜጋ ምኃን ጥራሕ እኹል አይኮነን። ምሉእ ስምካ፣ ትውልዲ ግድኻ፣ ወረዳኻ፣ አውራጃኻ፣ ብሄርካ፣ ሃይማኖትካ፣ ክሳብውን ሕብሪ ዓይንኻን ክትሕተት፣ ዝተሓተትካዮ ደማ ክትምልስ ግድንዮ። እዚ መንነት ናይ ሰባት አዳቂቕካ ንምፍላጥ ዝሕግዝ ምዕቡል አሰራርሓ ደአምበር፣ ድሕረት አይኮነን። ትሕቲ ሃገራዊ ስምዒታት ምክብባር አይኮነን። ሓድነት ምዝራግ አይኮነን። ሓባራዊ ሃገራዊ ስምዒት ምቕታል አይኮነን። ኤርትራ ሕብረ ብሄራዊት ሃገርያ። ነዚ ብሕብረ ብሄራውነት ዘግልጸ ሃብታም አካናውና ንጎኒ ንግደ። ዜጋ ዝመንነቱ ሃገርነት ንፍጡር ዝብል አተሓሳስባ፣ ቅኑዕ ሕልጫ፣ ቅኑዕ አረአኢያ አይኮነን። እዚ ነቲ ቀንዲ ምስ ሰብአውነት፣ ትውልዳዊ መንነትን እምነትን ንጎኒ ገዲፍካ፣ ዜጋ ዝማእከሉ ሓይል ሃገራዊ ሓድነት ክህሉ ዝሰብኸ አተሓሳስባ ብዝነአስ ግምት ካብ መርህ ምስአንን ፖለቲካዊ ጽልምትምትን ዝተወልደዮ። ብዝዓባይ ግምት ከአ፣ ካብ ፖለቲካዊ በለጽን ምስጋር ናይ ህዝብታት መንነት ዝምንጩ ዕቡይ አረአኢያዮ።

ኩሎም ህዝብታት ዓለም መበቆላዊ መንነት አለዎም። ነዚ ክዕቅብዎ ደኣምበር ክድምስስዎ ኣይግባእን። ነዚ መበቆላዊ መንነታዊ መሰረትዚ፣ ብመንነትካ ኣይትገደስ ኣይትዛረብ ኢሉ ብምስግዳድ ኮነ፣ ብዘረቆቆ ኣስካሪ ፕሮፖጋንዳዊ ጎስጓስን ስነ-ጥበባዊ ሞያን ኣቢሉ፣ ከህስሶ ክድምስሶ ዘንቀደ ሓይሊ እንተመጸውን ካብ ምፍታን ሓሊፉ ኣይክእልን። ዜጋታትን ህዝብታትን ናይ ካልኦት መንነት፣ መንነቶም ክገብሩ ኣይክእሉን። ንሳቶም ናቶም መንነት አለዎም። እቲ ካልእ ከኣ ናቱ መንነት አለዎ። ዝተወለድካሉ ሕብረተ-ሰብ፣ ዝግበኻሉ ከባቢ፣ ባህሊ፣ ሃይማኖት፣ ቋንቋ ኣይድርበርን ኣይጽላእን። ነዚ ምጽላእ ምስ ነብሰኻ ብምባኣስዮ። ሓቀኛ መንነትካ ሰሪዝካ፣ መሰረት ኣብ ዘይብሉ ዜጋ ዝብል ፖለቲካዊ ህያብ ተንጠልጠልካ ንበር ዝብል ምኽሪ ደላዪ ሓድነት ዘይኮነ ደምሳሲ ሰብኣዊ መንነትዮ። ስለዚ ነቲ መሰረታዊ ናይ ዜጋታትን ህዝብታትን መንነት ሰጊርና ዜጋ ኣብ ዝብል ኣተሓሳስባ ንዕሰል ማለት ጥዕና ዘለዎ ፖለቲካ ኣይኮነን።

እዚ ንናይ ህዝብታት መበቆላዊ፣ ሃይማኖታዊ፣ ፖለቲካዊ፣ ባህላዊ፣ ታሪኻዊ መንነት ክሰግር ዝደንደን ብደረጃ ውልቀታትን ብዝተወደበ መልክዕን ዝውርወር ዘሎ ኣተሓሳስባታት፣ መሰረቱ ፖለቲካዊ ኣረኣኢያን ደርባዊ መንነትን ናይ በሃልቱ ዘንጻባርቕ ኮይኑ፣ ግን ልዑል ትኽረት ዘድልዮዮ። እዚ ሓደገኛ ኣረኣኢያዚ ዘቤታዊ ምልኪ መሪሩና፣ ለውጢ ደንጉይና፣ ከም ህዝቢ ንብተን ንጸንት ስለ ዘለና፣ ካብዚ ኣሰካፊ ኣተሃላልዎ ኣብ ዝሓጸረ ግዜ መታን ክንገላገል፡ ካልእ ማልእ ዘይብሉ ዜግነት ዝማእከሉ ጸረ-ምልኪ ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ኣብ ዝብል ንዕሰል ዝብል ሽፋን ጌሩዮ ከደናገር ዝፍትን ዘሎ። ክሳብዎን ነቲ ጠንቂ ንጎረ ገዲፉ፣ ኣብ መንጎ ህዝብታትን እምነቶምን ነዊሕ ዕድመ ዝገበረ ዘይዕረቕ ባእሲ ከም ዘሎ ዝሰብኸዮ። እዚ ከምዚ ዓይነት ኣተሓሳስባ ብቁም-ነገሩ ንህልዊ ጸገምና ዝፈትሕ ኣማራጺ ኣይኮነን። ብመጻኢ ኣንጻርዎን ኣብ ፖለቲካዊ ውድባት ንዘሎ ፍልልያት፣ ናብ ህዝብታትን ሃይማኖታትን ኣውራጃ፡ መወጻእታ ኣብ ዘይብሉ ሕድሕድ ምጥርጣርን ምድማይን ዘእትወና ኣዕናዊ ኣተሓሳስባዮ። ኤርትራዊ ሃገርነት ብመግዛእቲ ዝተመሰረተ ብምዃኑ፣ ኣብ ፖለቲካዊ ንቕሓትና፣ ሕድሕድ ምክብባርናን ሓበራዊ ተጠቃምነትና ዝተሰረተ ዘተኣምምን ሓቀኛ ኤርትራዊ ሃገራዊ መንነት ንምምጻእ ሓያል ጸዕርን ትዕግስትን ከም ዝሓትት ኣይካትዕን። ምስቲ ኩሉ ብህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ኣተሓሳስባን፣ ሓባራዊን ማዕርነታውን ኣረኣኢያ ዘይተገርሐ ድሑር ናይ ትምክሕትን ጽበትን ዝንባሌታቱ፣ ኤርትራዊ ሃገራዊ መንነት ኣብዚ ሕጂ በጺሕዎ ዘሎ ደረጃ ክበጽሕ፣ ነዊሕ ግዜ ብዙሕ ግድልን ዋጋን ዝሓተተ ምዃኑ ምርጻጻውን ኣገዳሲዮ። ንቕድሚት ከምቲ ዝድለ ምዕቡል ናይ ሓድነትን ሓባራዊነት ኣተሓሳስባ ዘለዎ ሕብረተ-ሰብ ምህናጽ ብዙሕ ስራሕ ይጸበየና ከም ዘሎውን ከምኡ ሰውራ ኤርትራ ፍትሓዊ ሕቶ ሓዙ ምብጋሱ እንተዘይኮይኑ፣ ቕኑዕ ፖለቲካዊ መርህ ሓዙ ከምዘይተጓዕዘ ዘከራኸር ኣይኮነን። ናይቲ ኩሉ ኣብ ውሽጥና ዝተሓልፈን ገና ዘሳቕየና ዘሎን ጎርብታት ዝበዝሑ ብምንጽጻግን ኩናት ሕድሕድን ዝልል ጉዕዞ፣ ቀጥታ ተሓታቲ ድማ፣ ሓደ ፖለቲካዊ ምንቕስቓስ፣ ወይ ሓደ ተኸታሊ ሃይማኖት ዝኾነ ህዝቢ ኣይኮነን። እኩብ ድምር ናይ ብዙሓት ዝምባሌታት፣ ድኽመታትን ዘይብቐዑ ፖለቲካዊ ኣረኣኢያን ኣመራርሓን ውጽኢትዮ። እንተዘይኮነ፣ ኤርትራውያን ህዝቢ ምስ ህዝቢ፣ ሃይማኖት ምስ ሃይማኖት ዝተጋጨውሉ፣ ስለዚ ከኣ ንሓድነቶም ብኣሉታ ዝጸለወሉ ታሪኽ የለን። ካብ ገለ መራሕቲ ውድባት ዝብገስ ብስም ህዝብን ሃይማኖትን ዝግለጽ ናይ ዘይምትእምማን መንፈሳትን ስኽፍታን ግን ትማሊ ኔሩ። ሎሚውን ኣሎ። እዚ ከኣ ምዕቡል ይኹን ድሑር፣ ሃናጺ ይኹን ኣዕናዊ ፖለቲካዊ ርእይቶ፣ ነቲ ብዝተወደበ መልክዕ ዝዋሳእሉ ጉጅለ፣ ማሕበር ድዩ ውድብ ዝምልከትን ንሱ ዝሕተተሉ ደኣምበር፣ ዘይነበረ ታሪኽ ፈጠርካ ኣብ መንጎ ህዝብታትን ሃይማኖታትን ፈጸሙ ዘዕረቕ ባእሲ ከም ዝነበረን ከም ዘሎን ስለዚ ከኣ እዚ ከይተወገን ንቕድሚት ምስንም ኣይንክእልን፣ ንመላኺ መንግስታዊ ጉጅለ ኣለና ንኹልና ዝኸውን ሰላም ደሞክራሲን ማሕበራዊ ፍትሓን ከነረጋግጽ ኣይከኣለናን ዝብል ዓይኒ መርፍኡ ዝጠፍኦ ፖለቲካዊ ጸወታስ ናይ ጥዕና ኣይኮነን።

ማህደራት ታሪኽ ምግንጻል ቅኑዕዮ። መንነት ናይ ህዝብታትን ቃልስታቶምን ኣዳቕቅካ ንምፍላጥ ስለ ዝሕግዝ ይበል ዘብልዮ። እወ ንታሪኻዊ ድሕረ ባይታ መሰረት ጌርካ፣ ነቶም ሰብ ታሪኽ እናጠቐስካ ምዝራብ፣ ምጽሓፍ ንተካኢ ወለደ ምምሃር ክተባባዕ ዘለዎ ምስጉን ተግባርዮ። ታሪኽ ግን ትድልዮን ትፈትዎን ጥራሕ ዘይኮነ፣ ዘይትደልዮን ዘይትፈትዎንውን ኣጠቓሊልካዮ ክግለጽን ክትረኽን ዘለዎ። ናይ ደቂ-ሰባት ናይ ህዝብታት ታሪኽ መሰረት ጌርካ እንክትዛረብ፣ ውልቃዊ ስምዒትካ ንምርዋይ ይመስለኒ እናበልካ ክሰፍር የብሉን። ብተግባር

ዝተፈጸመ ታሪኽን ክለሱ-ሓሳባዊ ፖለቲካዊ ተንታንን በበይኑዮ። ታሪኽ ኣወንታዊ ይኹን ኣሉታዊ ብመርተዖ ዝተደገፈ፡ ናብ ሓደ ሽንኽ ዘይወገን ክኸውን ኣለዎ። ብፍላይ ከምዚ ናትና ዓይነት ብብሄር ብሃይማኖት ዝተፈላለዩ ህዝብታት ኣብ ዘለውሉ፡ ፖለቲካዊ ውድባት ከተቃልዕ ክትሃርም ክትብል፡ ኣብቲ ጉዳይ ኢድ ዘይብሉ ህዝብን ሃይማኖትን ደዋዊስካ ምቕራብ ቅኑዕ ኣይኮነን። ኣብ ዝኾነ መድረኽ ዝፍጠሩ ፖለቲካዊ ማሕበራትን ውድባትን ናይ ታሪኽም ሓላፍነት ዝስከሙ ንሳቶምዮም። ንሳቶም ዝተወልድሉ ሕብረተ-ሰብ ወይ ሃይማኖት ናይ ኣረኣጺያኦም ኮነ ተግባርም ተሓታቲ ክትገብር ምፍታን ገበንዮ። ልዕልና ግዝኣተ ሕገ ኣብ ዘሰፈና ሃገራት፡ ብሕገ ዘይሕትትዮ። ኣብ ክንዲ ብፖለቲካዊ ኣረኣጺያን ደርባዊ ወገናውነትን ዝሰረቱ፡ ሓሳብ ብሓሳብ ትሰዓግራሉ ምዕቡል ፖለቲካዊ ፍሕፍሕ ዝመጸሉ ኣንፈት ሃሰስ ምባል፡ ኣብ ኣርባዓታት ዝነበሩ ፖለቲካዊ ሰልፍታት ታሪኽ ምስ ናይ ሎሚ ኣሞራዊ፡ ንዝሓኸር ርእሰኻ ካብ ኩሉ ድሕረታት ነጻ ጌርካ በዓል እክለ፡ ትማልን ሎሚ ጠንቂ ናይ ፖለቲካዊ ሕማምናዮም። ኣብ ዝሓለፈ ነዊሕ ታሪኽም ዘይተግረዩ ድሕሪ ሕጺ ክዕረዩ ኢልካ ኣይሕሰብን። ኣኸሊና ተፈላሊና ኢና ዝበል ንሰዓብቲ ሓደ ሃይማኖት ዘጥቅቅ፡ ሓንሳብ ብደረጃ ውልቀታት ካልእ ግዜ ብደረጃ ውድባት መልክዑ እናቐያየረ ዝቃላሕ ዘሎ ወፍርታት መሰረት ኣልቦ ኣብ ርእሲ ምዃኑ፡ ከምኡ ምሕሳብ፡ ከምኡ ምባል ብከምኡ ምውድዳብኻ ንመን ረብሓ? ዝብል ሕቶ ከተልዕል ዝገብር ኣዝዩ ሓደገኛ ኣረኣጺያዮ።

ብዝኾነ መልክዑ ንምቕራብ ይፈተን ሃይማኖት ክርስትና ወይ ሃይማኖት ምስልምና ከም ሃይማኖት ኣንጻር ፖለቲካዊ ሓድነትና ኮይኑ ኣይፈልጥን። ሓደ ሃይማኖት ንሓድነት ኤርትራ ዝኸፋፍል፡ ብእምነቱ መሰረት ብዋጋ ሃገረ ኤርትራ ምስ ካልኣት ዝዋገ፡ እቲ ካልእ ከኣ ንሓድነት ዝከላኸል፡ ብእምነቱ መሰረት ምስ ካልኣት ዝኾነ ጽልዋ ዘይነበር ዝመስል ኣቀራርባ ጌርካ፡ ትማልን ሎምን ጸር ናይቲ ፖለቲካዊ ሕማም እክለዮ ኢልካ ንሓደ ሕብረተ-ሰብ ከተሰክሞ ሚዛን ዘይብሉ ኣበሃህላዮ። ኣብዚ ኣንጻር ዘበታዊ መግዛእቲ ዝገበር ዘሎ ቃልሲ ድማ ዝኾነ ኣወንታዊ ኣስተዋጽኦ ዮብሉን። ብኣንጻር ዘይነበረ ናይ ምጥርጣርን መንፈሳት ፈጠሩ፡ ናብ ቀዳማይ ጸላኢ ኣቕኚዑ ዝነበረ ናይ ለውጢ ኣተሓሳስባ ኣደብዚዙ፡ ህዝቢ ነበስና ክንመርሕ ካብዘይ ከኣልና ኢሉ ተስፋ ቆሪጹ ኣብ ዝተናወሐ ቃልሲ ዝተሃንጸ ሃገራዊ ስምዒቱ ቀቲሉ፡ ንህዝባውን ሃገራውን ልዑላውነቱ ኣብ ሓደጋ ዘውድቕ ካልእ መንገዲ ሃሰስ ክብል ዝዕድምዮ።

ቅድሚ 1991 ዝነበረ ኣስታት ናይ 50 ዓመት ዕድመ ዘለዎ ሰላማውን ዕጥቃውን ቃልሲ ኮነ፡ ድሕሪ 1991 ኣብ ዘሎ ኣስታት ናይ ርብዒ ዘመን ጉዕዞ፡ ሕቶ ሓድነት ፖለቲካዊ ደሞክራሲን ግቡእ መልሲ ዘይረኸበሉ ምክንያት፡ ምስ ፖለቲካዊ ብቕዓትን ዘይብቕዓትን ዝተኣሳሰር፡ ብቕንዱ በብደረጃኡ ዝነበሩን ዘለውን መራሕቲ ፖለቲካዊ ውድባት ዝሕተተሉን ዝምልስዎን ደኣምበር፡ ናብ ኣመንቲ ሓደ ሃይማኖት ክትድርብዮስ መሰረት ኣልቦ ጠቐነዮ ዝኸውን። ካብ ከምኡ ከም ህዝቢ ትርጉም ሃገራውነት ከመይ ኢና ንሪኦ? ፖለቲካዊ ኣፍልጦና ኸኸ ከመይዮ? ብመርሆ ዝግዝኡ ተቓሊሶም ዘቃልሱ ብቕዓትን ውፋያትን መራሕቲኸኸ ኣፍሪና ዲና? ሕድሕድና ከመይ ንፋለጥን ንከባበርን ...? ዝብሉን ካልኣትን ፖለቲካዊ ኣንፈት ዘነጽሩ፡ ፈታውን ጸላእን ፈላሊኻ ንምምዛን ዝሕግዙ፡ ሃንጽቲ ሓሳባት መሰረት ጌርካ ህልዊ ጸገምና ዝፍተሓሉ መንገዲ ሃሰስ ናብ ምባል ኣድህቦ እንተዝግበር ምሓሽን ምሓዝን። እንተዘይኮነ ኣብ ታሪኹ ዝኾነ ባእሲ ኔርዎ ዘይፈልጥ ዛጊትውን ዘይብሉን ህዝብን ሃይማኖትን፡ ኣኸሊና ኣይንዕረቕን ኣርባዕተ ነጥቢ ጌርና ኢና ንዝብል ወፍሪ፡ ብወገና ባእሲ ዘይብሉ ህዝቢ ዕርቂ ኣየድልዮንዮ መልስና።

ናይ ደቂ-አንስትዮ ልዑል ተሳትፎ ብምርግጋጽ፤ ህዝባዊ-ሓርነታዊ ቃልስና ንምዕዎት ንቃለስ!

ሓደ ሕብረተ-ሰብ ህልውንኡን ቀጻልነቱን ንምውሓስ ኣብ ዘካይዶም ቃልስን፣ ሰላምን ምርግጋጽን ኣስፊኑ ፖለቲካዊ ስልጣን ጨቢጡ፣ ደሞክራሲን ልምዓትን ኣረጋገጹ ሞዕሩይ ሂወት ክመርሕ ንክበቅዕ ኣብ ዝገብርም ንጥፈታት፣ ናይ ደቂ-አንስትዮ ተሳትፎን ተራን ኩሉ-መዳያዊ ኣበርክቶን ኣዘዩ ዓብን ወሳንን ምጃኑ ብታሪኽ ዝተረጋገጸ ሓቂ እዩ። እዚ ጸጋን ዓቕምን እዚ ኣብ ሕብረተ-ሰብ ኣብ ኩሉ መዳይ ዝጭበጥ ኣስተዋጽኦ ከበርክት ንክበቅዕ ግን ግቡእ ኣፍልጦን እምነትን ካብ ምሃብ ዝሓለፈ፣ ተሳትፎ ናይ ደቂ-አንስትዮ፣ ኣብ ኩሉ መዳይ ክህሉን ክስራሓሉን ምግባር ባህርያውን ግድንን እዩ።

ሓደ ሕብረተ-ሰብ ኣብ ኩሉ መዳያዊ ሂወቱ ናይ ደቂ-አንስትዮ ኩሉ-መዳያዊ ተሳትፎ ከየረጋገጸ ዘካይዶም ንጥፈታት፣ ኣብ ኣሳልጦኦም ይኹን ውጽኢቶም ኣዘዩ ዘገምታዊ፣ ድኽምን ዘየዕግብን እዩ ዝኸውን። ምኽንያቱ ፍርቂ ሓይሊ ናይቲ ሕብረተ-ሰብ ዝኾነ ደቂ-አንስትዮ መሰለን ከይኣመንን ተሳትፎኡን ከየረጋገጸን ብወሳኝነት ናይ ሓደ ጸታ “ወዲ-ተባዕታይ” ጥራሕ ክሰርሕን ክጥቀምን ክሳብ ዝመረጸ መሊኡ ዘይዕወትን ዘዕግብ ስራሓት ከካይድ ዘይክእልን ሰላምን ደሞክራሲን ኣብ ምርግጋጽን ኣብ ጎደና ልምዓትን ተጠቃምነትን ክጽገም ባህርያዊዩ ዝኸውን።

ሕብረተ-ሰብ ኤርትራ ከም ኣብ መስፍን-ርእሰማላዊ ደረጃ ምዕባለ ዝርከብ ሕብረተ-ሰብ መጠን፣ ካብ ልዕሊ-ትሕተት ናይ ጸታን ባህልን፣ ዝተፈላለዩ ሕብረተ-ሰብኣዊ ዝምባሌታትን ናይ ምርኣይ ኣገንዘብን ባህልን መሊኡ ዘይተሳቐቐ ሕብረተ-ሰብ ስለ ዝኾነ፣ ኣብ ልዕሊ ደቂ-አንስትዮ ድማ ብፍላይ፣ ማለት ኣብ ማዕረ መሰልን ማዕረ ተሳትፎ ናይ ደቂ-አንስትዮን ኣብ ኩሉ-መዳያዊ ስራሓትን፣ ተጠቃምነትን ኣብ ዝምልከቱ ኣገደስቲ ጉዳያት ኣዘዩ ትሑት ብምጃኑ፣ ብቐንዱ ድማ ብጉጅለ ህግደፍ ድርብ ወጽዓ ይወርደን ብምህላው ኤርትራዊት ንል-ኣንስተይቲ እዚ ኩሉ ተቐላሳን ከበድ መስዋእቲ ከፊላን ክነሳ፣ ሎሚ ተመሊሳ ናይ ጸታዊ፣ ባህላውን ደርባውን ጭቆናን ኣድልዎን ግዳይ ኮይና ኣብ ምስቓይ እትርከብ ዘላ ዓቢ ክፋል ናይ ሕብረተ-ሰብና እያ።

ኤርትራውያን ደቂ-አንስትዮ ካብ ዘጋጥመን ዘሎ ዝተደራረበ ጭቆናን ኣድልዎን ንምልቓቕ ክበላ ምስ ከምኣተን ዝኣመሰሉ ውጽዓት ወገናት ሓቢረን ኣብ ህዝባዊ ቃልስና ብብቕዓት ብምስታፍ፣ ልዑል ሃገራውን ህዝባውን ናይ ቃልሲ እጃመን ከየበርክታ ሎሚውን ወድዓውን ባዕላውን ጸገማትን ድኽመታትን የንጸላልዎን ኣሎ እዩ። ስለ ዝኾነ ተወዲበን ኣብ ምቅላስ ዝረኤ ዘሎ ድኽመት ዓቢ እዩ ጥራሕ ዘይኮነስ፣ ኣብ ዙተ-ሓሳብ ደረጃ ዝርከብ ዘሎ እዩ ክባሃል ዝካኣል። ካብቶም ዘጋጥሙዎን ዘለዉ ጸገማት ቀዳማይን ዓብን ድማ፣ ብቐንዱ ጸረ-ደሞክራሲ ዝኾነ ናይ ትምክሕቲ ኣተሓሳስባ ኮይኑ፣ ንበይኑን ምስ ናይ ጽበት ድሑር ኣተሓሳስባ ብተመላላይነት ኣብ ናይ ደቂ-አንስትዮ መሰልን ተሳትፎ ኣብ ቃልስን ዝፈጥርዎ ዘለዉ ጭቡጥ ፖለቲካዊ ዕንቅፋትዮ። እዞም ጸረ ሰብኣውን ደሞክራሲያውን ዝኾኑ ኣተሓሳስባታት እዚኣቶም ካብ ድሑር ሕብረተ-ሰብኣዊ ሕማማት (ድሕረትን ድንቁርናን) እናተበገሱ ንተራ ናይ ደቂ-አንስትዮ ኣብ ቃልስን ብኡ ኣቢሉ፣ ኣብ ምርግጋጽ ሰብኣውን ደሞክራሲያውን መሰልን ጸታዊ ማዕርነትን ብኣራ-ኣእያን ተግባርን ዝፈጥርዎ ዘለዉ ዕንቅፋት ብቐሊሉ ዝረኤ ኣይኮነን።

እዚ ኣዕናዊ ኣረኣእያታት እዚ ድማ፣ ኣብ መሰልን ማዕርነትን ናይ ደቂ-አንስትዮ ካብ ዘይምእማንን ዘይምኽባርን ሓሊፉ፣ ነቲ ኣብዚ መድረኽዚ ህዝብን ሃገርን ንምድሓን ዝካየድ ዘሎ ሓባራዊ ቃልሲ፣ ውፍያትን ሓርበኛታን ደቂ-አንስትዮ ኤርትራ ነበሱ-ተበግሶ ብምውሳድ፣ ነበሰን ወዲበን ንምቅላስ ከካይደኦ ዝጸንሓን ዘለዎን ቃልሲ ንክተዓናቐፍን ክብርዕንን ንምግባር ዝዓለመ፣ ናይ ምንእኣስ ክሳብ ብኣዘዩ ድሑርን ኣጸያፍን ጸርፍን ምድሃልን ኣሸካዕላልን ብምዝውታር፣ ናይ ውጽዓት ደቂ-አንስትዮ ናይ ቃልሲ ሞራል ዝትንክፍ ብሂላትን ተጸብኦን ምክያድ ዝውቱር ኮይኑ ዘሎ ጉዳይዮ።

እዚ ናይ ትምክሕትን ጽባትን ዝተመላለኦ ኣሉታዊ ኣተሓሳስባን ተግባርንዚ፡ ናይ ደቂ-ኣንስትዮ ፍሉይ ውደባ ተፈጠሩ፡ ኣብዚ ዝካየድ ዘሎ ህዝባዊ ኣርኪታዊ ቃልስና ብምልኣትን ብብቕዓትን ተሳቲፊን ብካልኣት ዘይትካእ ናይ ቃልሲ እጃመን ከበርክታ ንክይበቕዓ ካብ ምፍታታን ኣሊፉ፡ ደቂ-ኣንስትዮ ንፍሉይን ተደራብን ጸታውን ባህላውን ወጽዐኡን ንቐጻሊ ኣብ ምፍታሕ ከይበቕዓ ኣብ ርእሲ እቲ ነብሰን ኣብ ምውዳብ ዝረከ ዘሎ ባዕላዊ ድኽመታትን ተደሚሩ ዓቢ ፖለቲካዊ ዕንቅፋት ዝፈጥር ዘሎ ተርእዮዮ።

እቲ ካልኣይ ጸገም /ብኩራት/ ድማ ናይ ደቂ-ኣንስትዮ መሰልን ማዕርነትን ብመትከል ብምእማን፡ ደቂ-ኣንስትዮ ነብሰን ወዲቦን ልዑል ናይ ቃልሲ ተሳትፎ ክገብራ ከም ዘለወን ግቡእን ኣላፍነትን ዘለዎምን ንምዕዋቱ ዝቃለሱን ደሞክራሲያውያን ኣይልታት፣ ኣብዚ መዳይዚ ዘለዎም ፖለቲካዊ ድኽመታት ወይ ብኩራት እዩ። እዞም ንሕቶ ናይ ንል- ኣንስይቲ ዋላ እኳ ብመትከል ዝኣምኑን ክዕወትውን ዝደልዩን ዝቃለሱን ይኹኑ ደኣምበር፡ ናይ ደቂ-ኣንስትዮ ፍሉይ ውደባ ክምስረት ይኹን ተመስራቱ ብቐዕ ናይ ቃልሲ መሳርሒ ኮይኑ ከገልግል ንምግባር ኣብ ክካየድ ዝግበእ ቃልሲ ውራይና ኢሎም ብምስታፍ ካብኣቶም ዝጥለብ ናይ ቃልሲ ኣበርክቶ ክገብሩ ዘይምውሰድም፡ ዳርጋ ኣብ ናይ ተዓዛብነት ኩነታት ኮይኖም ክዋስኡ ይረኣዩ ብምህላዎም ዘተሓሳስብ ጉዳይ ዮ። እዚ ፖለቲካዊ ተርእዮዚ ድማ፡ ውጹዓት ደቂ-ኣንስትዮ ኤርትራ ካብ ብዕላማ ዝቐርብወን መቐልስተን ዝኹኑ ኣይልታት፡ ናይ ቃልሲ ጭቡጥ ድጋፍ ይስእና ብምህላወን ነብሰን ብምውዳብ ኣብ ህዝባዊ ቃልስና ከበርክተኦ ዝግበእን ናይ ቃልሲ ተራ ክንእስ፡ ክዳኸምን ዘገምታዊ ክኸውንን ካብ ምግባር ኣሊፉ፣ መሰረታዊ ዕላማታት ናይ ህዝብታትና ብኣፈሻ ብምዕዋት ኣቢልካ ክረጋገጽ ዝግበእ ናይ ውጹዓት ደቂ-ኣንስትዮ ናይ ማዕርነት መሰልን ኩሉ መዳያዊ ተጠቓምነትን ንምርግጋጽ ዝግበር ዘሎ ኣርኪታዊ ቃልሲ'ውን ዓቢ ብደሆ ከንጸላልዎ ኣብ ምግባር ናይ ገዛእ ርእሱ ኣሉታዊ ተራ ዝጸወት ዘሎ ቀሊል ዘይኮነ ፖለቲካዊ ድኽመት'ዮ።

ናይ ጭቁናት ደቂ-ኣንስትዮ ወጽዓን ሕሰምን ዋላ እኳ ኣብ ጸታዊ መዳዩ ዝወርድ ወጽዓ ዝፍለ ይኹንምበር ብመሰረቱ ግን ኣካል ኣምሳል ናይቲ ኩሎም ውጹዓት ክፍልታት ሕብረተ-ሰብና ዘልዕልዎም ዝቃለሱን ዘለዉ ኩሉ መዳያዊ ኣርኪታዊ ሕቶታት ዝፍለ ሕቶ ኣይኮነን። ስለ ዝኾነ ድማ ንመሰረታዊ ደሞክራሲያዊ ለውጥን ናይ ህዝብታትና ኩሉ-መዳያዊ ኣርኪታዊ ንምርግጋጽ ዝቃለሱ ደሞክራሲያውያን ኣካላት፡ ውድባትን ሰልፍታትን ንሕቶ ናይ ንል-ኣንስተይቲ ከም ዕላመኦምን ዕማምምን ብምውሳድ፡ ብተግባር ዓቲቦም ክቃለሱን ክቃልሱን ዝግባእ መሰረታዊ ናይ ጭቁናት ህዝብታት ሕቶ'ዮ። ስለ ዝኾነ ናይ ደቂ-ኣንስትዮ ፍሉይ ውደባ ክህሉን ክስራሓሉን ንምግባር ኣብ ዝካየድ ቃልስን፡ ውጹዓት ደቂ-ኣንስትዮ ኣብ ዘካይድኦ ዘለዎ ቃልሲ ኣቢርካን ተደጋጊፍካን ዘይምቕላስ ዝረኤ ዘሎ ድኽመታት፡ ኣሉታዊ ሳዕቤኑ ኣብ ልዕሊ ህዝባዊ ቃልስና ዝዓርፍ ዘሎ ተርእዮ ስለ ዝኾነ፡ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ዕላማታት ንምዕዋት ዝቃለሱ ኣካላት ኩሎም ነዚ ፖለቲካዊ ድኽመት'ዚ ንምውጋድ ተወሃሂዶም ክቃለስዎ ዘለዎም'ዮ።

እቲ ሳልሳይ ድኽም ነጥቢ፡ ደቂ-ኣንስትዮ ነብሰን ብግቡእ ወዲቦን ክቃለሳ ንምብቃዕ ኣብ ክገርኦ ዝጸንሓን ዘለዎን ቃልሲ፡ ካብ ናይ ገዛእ ርእሰን በዓል ቤታዊ ድኽመት ዝብገስ ዝንጸባረቕ ዘሎ ድኽመት ወይ ጸገም እዩ። እዚ ድኽመታት ኣዚ ድማ ብቐንዱ ምስቲ ብወድዕነቱ ንቐልሲ ዘይሕግዝ ድኽም ኩነታት ኣተሃላልዎ ናይ ደምበ ተቐውሞና ብኣፈሻ፡ ብፍላይ ከኣ ካብቶም ንመሰል ደቂ-ኣንስትዮ ዝኣምኑን ዝድግፉን ተቐልስቲ ኣካላት፡ ናይ ደቂ-ኣንስትዮ ውደባ ክውን ኮይኑ፡ ጭቡጥ ናይ ቃልሲ መሳርሒ ክኸውን ንክበቐዕ ከበርክትዎ ዝግበእም ፖለቲካዊ ሓገዝ ምንኣሱን ዳርጋ ምብኳሩን ተዛሚዱ ዝረኤ ዘሎ ፖለቲካዊ ድኽመት'ዮ።

ደቂ-ኣንስትዮ ኤርትራ ብኣፈሻ ብፍላይ ከኣ እተን ኣብ ዝተፈላለዩ ሃገራት ዝነበሩ ብዝረኸበኦ ጽቡቕ ኣጋጣሚ ተጠቐመን ናይ ደቂ-ኣንስትዮ ፍሉይ ውደባ ክህልወን ንምብቃዕ ከካይደኦ ዝጸንሓን ገና ዘካይደኦ ዘላዎን ንጥፊታት ህልውን ዝድገፍን እኳ እንተኾነ፡ እቲ ዝድለ ውደባ ብዝተጸንዐ ስልትን እስትራተጅን ስለ ዘይድገፍ፡ ብኣንጻሩ ኣብ ድሌትን ስምዒትን ስለ ዝምርኮስ፡ ከምኡ'ውን ኣብ ሓጺር ግዜን ብሰሉጥን ክዕወት ስለ ዝድለን፣ ናይ ደቂ-ኣንስትዮ ወጽዓን ውደባን ንደቂ-ኣንስትዮ ጥራሕ ከም ዝምልከትን በኣኤን ጥራሕ ዝፍታሕ ገይሩ ዝርኢ ጸቢብ ናይ ኣንስታዊ ጸታ መንፈስ ዝደፍኦ ግጉይ ስምዒት ዝንጸባረቕ ስለ ዝኾነን ተደማሚሮም እቲ ክካየድ ዝጸንሐን ዘሎን ፍሉይ ውደባ ናይ ደቂ-ኣንስትዮ ናይ ምርግጋጽ ንጥፊታት ገለ ግዜ ተስፋ ዝህብ ገለ

ግዜ ድማ ክድብዝዝ እናኾነ ስጦምነትን ቀጻልነት ዘይብሉ እናኾነ ኣብ ናይ ጋም-ማን ፖለቲካዊ ኩነታት ዝርከብ ዘሎ ዕማምዮ ክበሃል ዝካኣል። እዚ ኣተሃላልዎዚ ድማ ልክዕ ከምቲ ናይ ደምበ ተቃውሞና ድኽመታት ብወድዕነቱ ንደመኛ ጸላኢና ጸረ-ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ገባቲ ጉጅለ ህግደፍ ዝጠቅም ዘሎ ንውጹዓት ደቂ-ኣንስትዮ ኤርትራ ጥራሕ ዘይምልከት፣ ናይ ደምበ ተቃውሞና ብሓፈሻ ብፍላይ ድማ ናይ ደሞክራሲያውን ተቃላኒቲ ኣካላት ፖለቲካዊ ድኽመት'ዮ።

እዞም ንውደባ ናይ ደቂ-ኣንስትዮን ተሳትፎኡን ኣብ ህዝባዊ ቃልስናን ዘወንቅፉ ዘለዉ ወድዓውን በዓል-ቤታውን ጸገማት፣ ብቃልሲ ከይፈታሕናን ከየወገድናን፣ ሰፊሕን ድልዎ-ል ውደባ ናይ ደቂ-ኣንስትዮን፣ ልዑል ተሳትፎኡን ኣብ ቃልስን ከነረጋግጽ ኣይንክእልን ኢና ጥራሕ ዘይኮነስ፣ ብመሰረቱ ህዝባዊ ቃልስና ተጠናኺሩ ብስሉጥ ንምስልሳል ዘክእለናውን ኣይኮነን። ምክንያቱ ፍርቂ ኣካል ናይ ሕብረተ-ሰብና ዝኾና ውጹዓት ደቂ-ኣንስትዮ ብውድብን ኣድማዕን ኩነታት ዘይተሳተፉሉ ህዝባዊ ቃልሲ፣ ልክዕ ከምቲ ብሓደ ኢድካ ምጥቓዕ ዘይካኣል ዘድምዕን ኣብ ምሉእ ዓወት ክበጽሕ ዘይክእልን 'ዮ ዝኸውን። ስለ ዝኾነ ህዝባዊ ሓርነታዊ ቃልስና ናብ ምሉእ ዓወት ክበጽሕን ኩሉ-መዳያዊ ሓርነታት ናይ ህዝብታትና ብምልኣት ክውን ክኾኑን፣ እዞን ፍርቂ-ኣካል ናይ ሕብረተ-ሰብናን ሰብ ብዙሕን ወሳኝን ተራ በዓል ቤት ዝኾና ደቂ-ኣንስትዮ ናይ ገዛእ ርእሰን ፍሉይ ውደባ ወኒነን ኣብ ዝካየድ ዘሎ ህዝባዊ ቃልስና ካብኣተን ዝጥለብ ናይ ቃልሲ ኣበርክቶ ክጸወታ ዝግበር ቃልሲ ቀዳምነት ክዋሃቦ ዝግባእን፣ ብኩሎም ደሞክራሲያዊ ለውጢ ንምርግጋጽ ዝቃለሱ ሓይልታት ክዕመም ዘለዎ መትከላውን እዋናውን ናይ ቃልሲ ኣጂንዳ እዩ። ስለ ዝኾነ ድማ ናይ ትምክሕትን ጽበትን ኣተሓሳስባታት ኣብ ልዕሊ መሰልን ተሳትፎን ናይ ደቂ-ኣንስትዮ ኣብ ቃልሲ፣ ብቀንዱ ከኣ ኣብ ህዝባዊ ቃልስና ዝፍጽምዎ ዘለዉ ሓንኳሊ ተግባራት፣ ብቀጻሊ ፖለቲካዊ ቃልሲ ክሳብ ዘይተሳዕረን ዘይተወገደን፣ ኣሉታዊ ተረጎም ዘደቁጽ ምዃኑ ብምግንዛብ፣ ዝተወደበን ንኩሎም ውጹዓት ተቃላኒቲ ኣካላት ዝሓቆፈ ቀጻልን ተመላላእን ቃልሲ ብምክያድ ጥራሕ ኢና ክንዕወተሉ እንክእል። ስለዚ ናይ ትምክሕትን ጽበትን ኣረኣጺያታትን ኣሉታዊ ሳዕቤናቶምን ተቃላኒባ ንምስዓር ክካኣል፣ ውጹዓት ኣካላት ኣብ ክንዲ ነንበይኖም ኣብ ቃልሲ ዝሃልኩ (ውጹዓት ደቂ-ኣንስትዮን ካልኣት ናይ ዕላማን ቃልስን መሓዙተንን) ናይ ቃልሲ ቀላጽምዎ ኣሕቢሮም ብሓሳብን ብግብርን ተወሃሂዶምን ተደጋጊፎምን ክቃለሱን ምስ ዝበቐዑ ጥራሕ 'ዮ። ነዚ ኣገዳሲ ናይ ቃልሲ ዕማምዚ ኣብነት ብምዃን ኣተሓሳስቦም ክመርሕዎ ዝግበኡም ድማ፣ እቶም ደሞክራሲያዊ ዕላማታት ብምጭባጥ፣ ውጹዓት ደቂ-ኣንስትዮ ጸረ ድርብ ጭቆናን ኣድልዎን ንዝገብረኡ ቃልሲ ከም ዕላመኡምን ዕማሞምን ወሲዶም ንምዕዋቱ ዝቃለሱ ደሞክራሲያውያን ሓይልታት'ዮም።

እቲ ኣብ ሞንጎ ውጹዓት ተቃላኒቲ ኤርትራውያን ደቂ-ኣንስትዮን መትከላውያን መሓዙተንን ክድልድል ዝግበኣ ናይ ቃልሲ ምሕዝነትን ምድግጋፍን ብምትሓቱ፣ ኣብ ልዕሊ ቃልሲ ውጹዓት ደቂ-ኣንስትዮ ብቐንዱ'ውን ኣብ ህዝባዊ ቃልስና ዝፍጠር ዘሎ ድኽመታትን ዘውርዶ ዘሎ ኩሉ-መዳያዊ ሃሲያታትን ከቢድ ስለ ዝኾነ፣ ብክብደቱን ኣሉታዊ ሳዕቤናቱን ብግብ-እ ክምዘንን፣ ክውገደሉ ዘክእል ሓባራዊ ገምጋም ብምጭባጥ፣ ካብ ሕሉፍን ህልውን ድኽመታትና ተማሂርና፣ ድልዎ-ል ናይ ቃልሲ ውህደትን ዝምድናን ብምፍጣር ብዝግበር ሓባራዊ ቃልሲ ክውገድ ስለ ዝካኣል፣ ግዜ ብዘይምብኻን ክንወፍረሉ ዝግባእና መድረኻዊ ናይ ቃልሲ ዕማምን ግብ-እናን 'ዮ። ስለ ዝኾነ እዞም ተቃላኒቲ ኣካላት እዚኣቶም፣ ናይ ውጹዓት ደቂ-ኣንስትዮ ፍሉይ ውደባ ክህሉን ኣብ ቃልሲ ክስራሓሉን ንምግባር ኣብ ዝጥለብ ዘሎ መሰረታዊ ዕማም፣ ከም ዕማሞምን ሓላፍነቶምን ወሲዶም ክነጥፍሉ ዘለዎም ደኣምበር፣ ኣብ ደረት ትርኢት ኮይኖም ክዕዘቡ ዝግበኡም ኣይኮነን።

ምክንያቱ ኣብ ልዕሊ ውጹዓት ደቂ-ኣንስትዮና ተጻዒኑ ዘሎ ኩሉ-መዳያዊ ወጽዓን ኣድልዎን ብኩሉ እንትንኡ ኣካል ኣምሳል ናይ'ቲ ኣብ ልዕሊ ሓፋሽ ህዝብታትና ዝበጽሕ ዘሎ ኩሉ-መድያዊ ጭቆናን ምዝመዛን ስለዝኾነ፣ ደሞክራሲያውያን ሓይልታት ፍሉይ ውደባ ናይ ደቂ-ኣንስትዮ ክጭብጥን ቃልስን ክጠናኸርን ኣብ ምሕጋዝን ምሕያልን ዘርእይዎ ዘለዉ ድኽመታት ናይ'ቲ ኣብ ህዝባዊ ቃልስና ብሓፈሻ ብብቐዓትን ብውህደትን ኣብ ምምራሕ ዘርእይዎ ዘለዉ ድኽመታት ሓደ መልክዕ ምዃኑ ክግንዘቡን፣ ንምፍትሖ ክጽዕሩን ብኡ መጠን ናይ ኤትራውያን ውጹዓት ደቂ-ኣንስትዮ ቃልሲ ድልዎ-ል ውዳብ ረኺቡ ኣድማዒ ናይ ቃልሲ ኣስተዋጻኦ ከበርክት ንክበቐዕ ኣብ ምግባር ታሪኻዊ ሓላፍነቶም ምዃኑ ተገንዚቦም ክቃለሱሉ ዝግበኡም ዕማም'ዮ።

እቲ አብተን ዋናታት ናይ ቃልሰን ዝኾና ውጽዓት ደቂ-አንስትዮ ነበሰን ውዲበን አብ ምቅላስ ዝረኤ ዘሎ ባዕላዊ ድኽመታት፡ ካብ ፈተውተን ዝኾኑ ተቃላሲቲ ሓይልታት ክረኽቡ ዝግበኤን ናይ ቃልሰ ደገፍ ብምብኳሩ ጥራሕ ዝኸሰት ዘሎ ኣይኮነን፤ እንታይ ደኣ አብ ገዛእ ርእሰን ዘለው ኣቃሊልካ ዘይረኣዩ ባዕላዊ ድኽመታትውን ሀሉዋት ስለ ዝኾኑ 'ዮም። ስለ ዝኾነ ነዚ ድኽመታት እዚ ምውጋድ ዝካኣል አብ ነብሰንን ንጥፈታተንን ንዝረኤ ጸቢብ ፖለቲካዊ መንፈሳትን ዝተፈላለዩ ድኽመታትን ንምፍታሕ ዝሕግዝ ፖለቲካዊ ገምጋም ብምክያድ፡ ምስ ፈተውተን ተቃላሲቲ ክህልወን ዝግባእ ስጦም ናይ ቃልሰ ምሕዝነት ብምንጻርን ሰፊሕን ድልዱልን ውደባ ብምውናን ደልዲለን ክቃለሳ ዘኸለለን ዝተጸንዐ ስልትን እስትራቴጂን ብምሕንጻጽ፡ ክቃለሳ ምስ ዝበቐዓ ጥራሕ 'ዩ። ናይ ደቂ-አንስትዮ ወጽዓ ዋላ 'ኳ ተደራራብን ፍሉይነት ዘለዎን እንተኹ፡ መሰረታዊ መንቀሊኡ ደርባዊ ጭቆናን ምዝመዛን ዘበገሶ ስለ ዝኾኑ፡ እዚ ወጽዓዚ ድማ ምስ ኩሎም ውጽዓት ኣካላት ሕብረተ-ሰብና ብሓባር ብምቅላስ ክፍታሕ ዘለዎን ዝካኣልን 'ዩ። ስለ ዝኾነ ናይ ውጽዓት ደቂ-አንስትዮ ናይ ሓርነት ቃልሰ፡ ኣካል ኣምሳል ናይቶም ናይ ህዝብታትና ናይ ሓርነት ሕቶታት ስለ ዝኾኑ ንደቂ-አንስትዮ ጥራሕ ዝሕደግ ዘይኮነስ፡ ከም ናይ ውጽዓት ሓባራዊ ዕላማታትን ዕማማትን ተወሲዶም ኩሎም ንመሰረታዊ ለውጥን ዝተማለኣ ሓርነትን ንምርግጋጽ ዝቃለሱ ደሞክራሲያውያን ሓይልታት ክረባረብሉ ዘለዎም ናይ ቃልሰ ዕማም'ዩ።

አብ ሓደ ሕ/ሰብ አብ ልዕሊ ደቂ-አንስትዮ ጸታውን ባህላውን ጭቆናን ኣድልዎን እናካየደ ሓርነት ደቂ-አንስትዮ ዝግህስ ስርዓት እንተደኣሃልዩ፤ ናይ ደቂ-አንስትዮ ወጽዓ ምህላወ ካብ ምሕባር ሓሊፉ፡ እቲ ህዝቢ ብከበደ ጭቆናን ምዝመዛን ዝሳቐ ምህላወ ዘረጋግጽ ታሪኻዊ ሓቂ 'ዩ። ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ክንሃንጽ ኢና ክበሃል ከሎ እንኮላይ ናይ'ተን ፈርቂ-ኣካል ናይ ህዝብታትና ዝኾና ደቂ-አንስትዮ ኤርትራ ሰብአውን ደሞክራሲያውን መሰላትን፡ አብ ኩሎ-መዳይ ማዕረ ተሳትፎን ተጠቃምነትን ንምርግጋጽ ዝግለመ 'ዩ። ስለ ዝኾኑ፡ ህዝባዊ ሓርነታዊ ቃልሰና ተግዋቲ ናብ ዝተማለኤን ውሑስ ነጻነትን ሓርነትን ክንበጽሕ ንክንበቅዕ፡ ናይ ደቂ-አንስትዮ ፍሉይ ውደባን ልዑል ተሳትፎ አብ ቃልሰን ብምርግጋጽ ህዝባዊ ሓርነታዊ ቃልሰና ንምዕዋት ንረባረብ።

ሕቶ ብሄር፣ ብሄራዊ ቃልሰን ደሞክራሲን አብ ኤርትራን ብድህታቲን ካልኣይ ክፋል፡

አብ ዝሓለፈ ሕታምና ህዝባዊ ደሞክራሲ ብዛዕባ ብሄርን ብሄራዊ ቃልሰን ደሞክራሲን አብ ኤርትራ ብዝብል ዝተዳለወ ጽሑፍ ቀዳማይ ክፋሉ ከም ዘቐረብና ዝከከር እዩ። አብዚ ቀዳማይ ክፋል ታሪኽ ሕብረተ-ሰብአዊ ምዕባለን ምትእስሳር ደቂ-ሰባትን ድሕረ-ባይታን ኣመጻብባላ ሕቶ ብሄርን ብሄራዊ ቃልሰን ብሓፈሻ፡ ብፍላይ ከኣ አብ ኤርትራ ምስ መግዛእቲ ከመይነት ምቛም ሕብረ-ብሄራዊት ሃገረ ኤርትራን፡ ነጻ ሃገርን ሓራ ሕብረተ-ሰብን ንምርግጋጽ ዝተኸየደ ጸረ-ባዕዳዊ ሓርበኛዊ ተጋድሎ ዘጋጠምዎ ከበድቲ ብድህታትን መሰረት ዝገበረ ምንባሩ ዝፍለጥ'ዩ።

ብሄራትን ብሄረሰባትን ህዝብታት ኤርትራ ዘይተጓደለ ሰብአውን ደሞክራሲያውን ብሄራውን መሰል ከረጋግጹሎም ዝገበርዎ ትጽቢታት፡ ብሰንኪ ጸረ-ህዝብታት ኤርትራ ዝኾነ ስርዓት ህግደፍ ከም ዝተኾልፈን ኩሎም መልክዓት ወጽዓታት ማለት፡ ደርባዊ፣ ብሄራዊ፣ ሃይማኖታዊ፣ ጾታዊ... ወዘተ ብዝገደደ ትሕዝቶኦም አብ ትሕቲ ዘቤታዊ መግዛእቲ ስለዝተደግሙ፡ ሕቶ ብሄር ሓደ ካብቶም ውዕወዓት ሕቶታት ናይ ደሞክራሲ ኮይኑ ንቕድሚት ከም ዝመጸንውን ገሊጽና ኔርና። ብሄራዊ ሕቶ ከም ሓደ እዋናዊ ሕቶ መጠን ንምፍትሖ ካብ ዝቃለሱ ሕብረ-ብሄራዊ ደሞክራሲያዊ ውድባት ይኹኑ ብሄራዊ ውድባት፡ ነዚ ፍትሓዊ ሕቶዚ ብግቡእ ንምምላስ አብ ዝቃለሱሉ ህሞት ካብቲ ገዛኢ ስርዓት ይኹን ደንብ-ተቃውሞ ኤርትራ ዘጋጥምዎም ባዕላውን ወድዓውን ብድህታት ብሓፈሻ እንታይ ይመስሉ ምርኣይ ኣገዳሲ ይመስለና።

ብሄራዊ ጭቆና መንቀሊኡ አብ መንሳ ውሑዳት ገዛእቲ ደርብታት ካብ ሓደ ብሄር ማሕበራዊ መሰረት ዘለዎምም ብሓይሊ ልዕልናኦም ዘረጋገጹ ትምክሕተኛታት ዓብሊሎም ናይ ዝወጹ ዝቐመ ገዛኢ ደርቢ ኮይኑ፡

ነቶም ናይ ዕብሉላት ብሄራት ሰብ ሃብቲ /ሰብ ርእሱማል/ ካብቲ ውድድር ንምውጋድ ኢሉ ኢኮኖሚያዊ፣ ፖለቲካዊ፣ ናይ ባህልን ቋንቋን ታሪኽን ጭቆናን ኣድልዎን ይገብርሉ። እዚ ብሄራዊ ጭቆናዚ ከኣ ብዘያዳ ነቲ ሓፋሽ ህዝቢ ናይታ ዕብልልቲ ብሄር ከም ዝጎድእን መነባብሮኡ ክጎሳቕል ከም ዝገብርን ነዚ ንምፍታሕ ከኣ ከም ስልቲ ክሳብ ብብሄራዊ መልክዕ ውዳብ ተወዲቡ ንመሰል-ርእሰ ውሳኔኡ ከም ዝቃለሰን ዝፍለጥዩ። እዞም ጭቆናት ብሄራት እዚኣቶም ነዚ ፍትሓዊ ደሞክራሲያዊ ሕቶኦምዚ ንምፍታሕ ኣንጻር ገዛእቲ ደርብታት ናይታ ዓብላሊት ብሄር ኣብ ዝቃለሰሉ ህሞት ሓደ ካብቲ ዝዓበዩ ዘጋጥሞም ብድህ ኣሉታዊ ዓንቃፊ ተራ ዝጸወት ብሄራዊ ትምክሕትን ብሄራዊ ጽበትን እዩ። ክብደት ናይዚ ሓደገኛ ኣተሓሳስባዚ ኣብ ጸብጻብ ብምእታው ድማ ዕሙቕ ብዝበለ መንገዲ ምርኣዩ ኣገዳሲዮ።

ብሄራዊ ትምክሕትን ብሄራዊ ጽበትን ጭቆናት ሓፋሽ ህዝብታት ብሄራትን ብሄረሰባትን ምስቲ ገዛኢ ደርቢ /ስርዓት/ ዘለዎ ደርባዊ ጭቆና ኣጋጢምዎም ዘሎ ውጽዓት መሓዙቶም ኣብ ነንሕድሕዶም ከይተኣማመኑን ዝምድናኦም ብምድልዳል ኣንጻር ደርባወያን መዝመዝቶም ናይ ሓባር ጸላእቶም ሓቢሮም ንኸይቃለሱ ዝገብሩ ዓንቀፍቲ ኣረኣእያታት እዮም።

እዞም ናይ ትምክሕትን ጽበትን ኣረኣእያታትን መንፈሳትን እዚኣቶም ኩሎም ሓደን ማዕረን ተራ ዝጸወቱ ከምዘይኮኑ እቲ ቀንድን ጠንቅን ብሄራዊ ትምክሕቲ ምዃኑ፣ ብሄራዊ ጽበት ሳዕቤን ናይ ብሄራዊ ትምክሕቲ ኮይኑ ከም ዝፍጠር፣ ይኹን ደኣ እምበር ብሄራዊ ጽበት 'ውን ዝጸወቶ ኣሉታዊ ተራ ኣቃለልካ ዝረኣ ከም ዘይኮነ ምግንዛብ የድሊ። እቲ ትምክሕታዊ ገዛኢ ደርቢ ካብቶም ጭቆናት ብሄራት ንዝመጹ ሰብ ሃብቲ /ሰብ ርእሱማል/ ኢኮኖሚያዊን ፖለቲካዊን ረብሓን ስልጣንን ናይታ ሃገር ንኸይካፈሉ ንምዕጋት ኣብ ኩሉ ጽላታት ናይ ኢኮኖሚ ተዋፊሮም ከይሰርሑን ሃብትን ጥሪትን ከየጥርዩን ዝተፈላለዩ ቀይድታት እናንበረ ኣብ ፖለቲካዊ ስልጣን ከም ዘይመጹ ይገብር።

ነዚኣም መሊኡ መሊኹ ንምሓዝ ውጽዓት ብሄራትን ብሄረሰባትን ኣልሒሙ ንምግዛእምን ንምምዝግዞምን ዕድመ ስልጣን ንምንጥሕን ናይተን ጭቆናት ብሄራት ቋንቋ፣ ባህልን ታሪኽ ከይሰርሕን ከይዝውተርን ክርሳዕን ክዕገትን ይገብር። ናይቲ ገዛኢ ደርቢ ማሕበራዊ መሰረት ዝኾነ ብሄር ቋንቋ፣ ባህልን ታሪኽን ከኣ ዓብላልን ብሕታውን ኮይኑ ክሰርሓሉ ይገብር። ብኻልእ ገጽ ከኣ ናይተን ዕብሉላት ብሄራት ፍጹም ተዓብላልነት ካብ ምርግጋጽ ሓሊፉ፣ ኩሉ መግለጺ ናይ ብሄራዊ መንነት ዝኾነ፣ ቋንቋኦም፣ ባህሎም፣ ታሪኽም፣ ከም ዘይሰርሑን ካብ ጠቕምን ኣገልግሎትን ወጻኢ ኮይኖም ክዕገቱ ብምግባር ብፍጹም ዕብላላ ናይ ነብሰ ምትሓት ስነ-ኣእምሮ ከም ዝነግሰ ይገብር።

ኣብ ትሕቲ ከምዚ ዝኣመሰለ ጸረ-ደሞክራሲ ክውንነት እዚ ናይ ብሄራዊ ትምክሕትን ብሄራዊ ጽበትን ወድዓዊ ህልውንኡ ክረኣን ክገሃድን ታሪኻዊ ግድነትዮ ዝኸውን። እቲ ገዛኢ ደርቢ ብሄራዊ ዕብላላ ኣብ ኩሉ ጽላታት ዘዘውትሮን ዘንጸባርቕን ኮይኑ፣ ነዚ ከኣ ከም ከም ናይ ብቕዓትን ብሉጽነትን ናይቲ ዓሌት /ናይ ብሄሩ/ ኣምሲሉ ብምግላጽ ከም ናይ ፕሮፖጋንዳ መሳርሒ እናተጠቐመ፣ ብውሽጢ ውሽጥን ብቕሉዕን ኣብቲ ጭቆና ህዝቢ ናይ ብሄሩ ናይ ትምክሕቲ ስምዒት ክስዕርር ብምግባር ኣብቲ ህዝቢ ናይ ንሕና ንዓቢ፣ ንበልጽ፣ ንምዕብል፣ ቋንቋናን ባህልናን ዝበለጸ፣ ሰብ ታሪኽን ሃብትን ኢና ዝብል ዓንቃፍን ግጉይን ትምክሕተኛን ኣተሓሳስባ ከም ዝስዕርርን ዝሰፍንን ይገብር። ካብዚ ዝብገስ እቲ ህዝቢ ናይቲ ገዛኢ ደርቢ ዘለዎ ዓቢ ብሄር፣ ነቶም ዕብሉላት ናይ ካልእ ብሄር ክንዕቕምን ኣነኣኢሱ ክርእዮምን ክጽዮፎምን ከም ዘለዎ ይገብር። በዚ እቲ ገዛኢ ስርዓት ነቶም ናይ ገዛእ ርእሱ ህዝቢ /ብሄር/ እናመዝመዘ በዚ ኣቕዲሙ ዝተገብረ ናይ ትምክሕቲ ኣተሓሳስባታትን መንፈሳትን መዝሚዙ ከም ወድዓዊ ባይታ ብምጥቃም፣ ነቶም ካልኣት ብሄራት ጨቀኑ ብምሓዝ ኣብ ዘካይዶም ደርባዊ ምዝመዛን ብሄራዊ ዕብላላን ከም መሳርሒ ይጥቀሙሉ።

በዚ ከኣ እተን ብሄራዊ ጽበት ናይተን ዕብሉላት ብሄራት ክኸሰት ብምግባር፣ ኣብ ታሪኽ ኣሉታዊ ተራ ይጸወት። በኣንጻር እዚ ብሄራዊ ጽበት ናይቶም ጭቆናት ብሄራት ገዛእቲ ደርብታት ነቲ ካብቲ ናይ ገዛኢ ደርቢ ዓብላሊ ብሄር ክበጽሖም ዝጀመረ ብሄራዊ ጭቆናን ዕብላላን ንምምካትን ንምስጋርን ዝብል ምኽንያት

መበገሲ ብምግባር፣ ናይታ ጭቁንቲ ብሄሩ ህዝቢ ኣብ ንኑ ብምሰላፍ ደርባዊ ረብሐኦም ንምርግጋጽ ክብሉ ዝጀመርዎ ፈታውን ጸላእን ዘይፈሊ ነቶም ደርባዊ መሓዙቱ ዝኾኑ ናይቲ ገዛኢ ደርቢ ጭቁናት ሓፋሽ ህዝቢ ከይፈለዩ ምስቲ ገዛኢ ደርቢ ደሚሩ ዝጸልእ ኣተሓሳቢ እዩ።

እዚ ጸቢብ ኣተሓሳቢባዚ ከኣ ዋላ 'ኳ ጠንቅን መበገስን ጌርካ ዝውሰድ እንተዘይኮነ፣ ኣብ ሓድነትን ምሕዝነትን ናይ ጭቁናት ህዝብታት /ብሄርን ብሄረሰባትን/ ምልሕላሕን ኣብ ልዕሊኦም ዝወርድ ደርባዊ ምዝመዛ ከይፍታሕን ኩሉ-መዳያዊ ሕሰም-መከረኦም ክኸብድን ኣብ ምግባር ናይ ገዛእ ርእሱ ኣሉታዊ ተራ ዝጸወት ጸቢብ ኣተሓሳቢባዩ። ስለ ዝኾነ ከኣ እዞም ኣሉታዊ ተራ ዝጸወቱ ጸረ-ሓድነትን ጸረ-ደሞክራሲን ዝኾኑ ክልተ ናይ ድሕረት ኣተሓሳቢባታት እዚኣቶም፣ ኣብ ነንሕድሕዶም ዘንተ መጎታዊ ምትእስሳር ዘለዎም እቲ ሓደ ብዘይካ እቲ ሓደ ክህሉ ዘይከኣል እዩ።

እዚ ክልቲኡ ናይ ጭቁናት ናይ ዓብላልን ተዓብላልን ብሄር ህዝብታት፣ ካብ ትሑት ደርባዊ ንቕሓት ዝበገሱ ናይታ ናይቲ ገዛኢ ደርቢ ዘለዎ ዓብላሊ ብሄር ብኣጉል ብሄራዊ ስምዒት ተደፊኡ ነቲ ደመኛ ጸላኢኡ ዝኾነ ገዛኢ ደርቢ ናይ ብሄሩ፣ ናብ ልዕልናኡ ዘካይደሉ ኣጉል ብሄራዊ ሽሕጣንን ምድንጋርን ተታሊሉ ጸላኢ /ብላጊኡ/ ክሓቁፍን ብናይ “ምብላዕ ምብልዑስ ዝብኢ ዓድና ይብልግና” ዝብል ናይ ድሕረት ፖለቲካ ተዓብሊኹ /ተደራሽ/ ብደርባዊ ምዝመዛ እናተሳቐየ ዝነብር ህዝቢዩ ዝፍጠር። እዚ ኸኣ ዕድመ ስልጣን ናይቲ ገዛኢ ስርዓት ዘፍውሕ ነቲ ህዝቢ /ብሄር/ ከኣ ንደርባዊ ጭቆናን ምዝመዛን ዘሳጥሕ ጥራይ ዘይኮነስ፣ ደርባዊ ምሓዛ ክስእን ዝገብርን ኣብ ጽልእን ቅርሕንትን ዝተሰረተ ዝምድና ከሕልፍ ዘገድድ እውንዩ ዝኸውን።

ናይታ ጭቁንቲ ብሄር ቃልሲ ዝመርሕ /ተናሓናሒ ናይቲ ገዛኢ ደርቢ/ ዝኾነ እቲ ብሄራዊ ጭቆናን ዕብለላን ዝፈጠር ብሄራዊ ጽበት ናይ ነብሱ-ምትሓት ስምዒታት ከም ምቹእ ናይ ቃልሲ መሳርሒ ብምጥቃም ጥራሕ ዘይኮነስ፣ ብዘያዳ ክዓሙቕ ብምግባር ደርባዊ ናይ ምዝመዛ ዕላምኡ ቦቲ ብሄራዊ ዕብለላን ሕሰምን ብምሽፍፋን ንደርባዊ ሓርነት ዘይኮነስ፣ ንብሄራዊ ዕብለላ ምልጋስ ብኡ ኣቢሉ ንብሄሩ ካብ መንጋጋ ናይቲ ገዛኢ ደርቢ ናይታ ዓብላሊት ብሄር ብምልቃቕ፣ ኣብ ብሄሩ ገዛኢ ደርቢ ብምኻን ጽምኡ ንምርዋይ ዝግበር ቃልሲ እዩ። ስለዚ ኸኣ ፈታውን ጸላእን ከይፈሊ ብጽብት ዓፊኑ ብምሓዝ ደርባዊ ሓድነትን ምሕዝነትን ንክይህሉን ከይረጋገጽን ነጢፉ ስለ ዝጽዕት ኣሉታዊ ተራ ይጸወት።

ይኹን ደኣ እምበር እዚ ጸቢብ ደርቢዚ ዋላ 'ኳ መሰረታዊ ዕላማኡን ሸቶኡን ደርባዊ ምዝመዛ ንምክያድን ካብኡ ንምጥቃምን ይኹን 'ምበር ብዝወሓደ ደረጃ ብሄራዊ ዕብለላን ወጽዓን ኣብ ምልጋስ ዝግበር ቃልሲ ልዑል ተራ ይጸወት ጥራሕ ዘይኮነስ፣ ነቲ ጸረ-ብሄራዊ ዕብለላ ዝግበር ብሄራዊ ቃልሲ ብኣመራርሓ ደረጃ ስለ ዝመርሖን ብሄራዊ ዕብለላ ኣብ ምውጋድ ኣወንታዊ ተራ ስለ ዝጸወትን ኣወንታውነት ኣለዎ ዩ። ካብዚ ኣወንታዊ ተራዚ ብምብጋስ ድማ ዩ እቲ ብብሄራዊ መልክዕ ውዳብ ተወዲቡ ጸረ-ብሄራዊ ትምክሕትን ዕብለላን ዝግበር ቃልሲ /ምንቅስቃስ/ ዝድግፍ። ስለዚ ትምክሕትን ጽበትን ዝጸወትዎ ኣሉታዊ ተራ ሓደ ከምዘይኮነ ነፍስ ወከፍ ዝጸወቶ ብልክዕ ብምርዳእ ነቲ ሓደ ኣነኣኢስካ ነቲ ካልእ ኣዕቢኻ ብምርኣይ ኣብ ግጉይ መደምደምታ ከይበጽሖ ቦቲ ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሰ ጭቡጥ ስነ-ፍልጣታዊ ኣመዛዝና ክንመዝንን ብኡ ክንሕዞን ይግባእ።

እዞም ንናይ ውጽዓት ህዝብታት ምሕዝነትን ሓድነትን ዝዘርጉ ቀንዲ ዕንቅፋት ናይቲ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ሰውራ ዝኾኑ ሓደገኛ ናይ ድሕረት ኣተሓሳቢባታት እዚኣቶም፣ ጉድኣቶም ክሳብ ክንድዚ ካብ ኮነ ብኸመይ ይውገዱ ዝብል ሕቶ ክለግልን ብቐዕ መልሲ ክረክብን ኣገዳሲ ይመስለና። ናይዞም ክልቲኡ ዘንተመጎታዊ ምትእስሳር ዘለዎም ናይ ትምክሕትን ጽበትን ድሑራት ኣተሓሳቢባታት እዚኣቶም መሰረታዊ ፖለቲካዊ ምንጨ ካብ ጸረ ህዝብን ጸረ-ደሞክራሲን ዝምንጭዉ ኣተሓሳቢባታት ዮም። ንደቂ-ሰባት ክብርን ሓርነትን ዋጋ ዘይህቡ ኣረኣኢያታት እውንዮም። ስለ ዝኾነ ኸኣ ኣብ ክንዲ ወድዓዊ ህልውና ናይ ህዝብታት ተቐቢሉ መሰሎም ዘኸብርን ተረኣምን ተሳትፎኦምን ናይ ምውሳን ልዕልነቶም ዝቕበልን ብኣንጻሩ ሰብኣውን ደሞክራሲያውን መሰሎምን ሓርነቶምን ዝነፍግ ሰብኣዊ መንነቶም ዝኸሕድ ሰላሞም ዝዘርግን ኣንፈተ-ምዕብሌኦም ዝግግትን ናይ

ውሑዳት ጠቅምን ተድላን /ፍሰሃ/ ወሳንነትን ዝሕሉን ዝጠበቅን እምነትን ኣተሓሳስባን እዩ። ስለ ዝኾነ ኸኣ ብህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ዕላማን ህዝባዊ ሰውራዊ ቃልስን ጥራሕ እዩ ክውገድ ዝከኣል።

ሓፋሽ ህዝቢ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ መሪሑ ዘቃልስ ውድብ ብምርካብ፡ ደርባዊ ፖለቲካዊ ንቕሓት ክብ ኣቢሉ ኣንጻር ደርባውያን ጸላእቱን መዝመዝቱን ተወዲቡ ክቃለስ እንከሎ፣ ንትምክሕትን ጸቢብ ኣተሓሳስባን ብምስጋር ደርባዊ ጭቆናን ብሄራዊ ዕብለላን ወጊዶ መሊኡ ሓርነቱ ከረጋግጽ ዝኸኣል። እዚ ኸኣ ብሕብረ-ብሄራዊ ደሞክራሲያዊ ወይ ከኣ ብብሄራዊ ደሞክራሲያዊ መልክዕ ውደባ ተወዲቡ ንኹሎም መልክዓት ጭቆናታት እንክላይ ንናይ ብሄሩ መዝመዝቲ ደርብታት ደራቡ ምስ ዝቃለሶምን ዝስዕርምን እዩ ናይ ብሄራትን ብሄረሰባትን ህዝብታት ዘይተሸራረፈ መሰል ክሳብ መሰል ርእሰ-ውሳኔ እተረጋግጽ ህዝባዊት ደሞክራሲያዊት ሃገር ክምስርትን፡ ኣብ ማዕርነትን ምክብባርን ዝተሰረተ ፍቶታዊ ሓድነት ዝኸበረላን ሕቶ ፖለቲካዊ ስልጣንን ሃብትን ብፍትሓዊ ኣገባብ ዝመቐራላን ፌደራላዊት ሃገር ከውሕስን ዝኸኣል። እዚ ናይ ትምክሕትን ጸብትን ንደሞክራሲን ሓድነትን ዕንቅፋት ዝኾነ ግጉይ ኣተሓሳስባታት ዚ ኣብ ደንብ-ተቐውሞ ኤርትራ ብኸመይ የንጸባርቕ ጸኒሑን ኣሎን ንኹሉ ጉጉያት ኣተሓሳስባታት ኣብዚ ጸንቂቕና ንምርኣዮም ዘይከኣል ይኹን ደኣ እምበር ገለገለ ከም ኣብነታት ኣልዒልና ምርኣዮ ግን ኣገዳሲ ይመስለና።

ኩሉ ፖለቲካዊ ሓይልታት ኤርትራ ከም ኣካልን ኣምሳልን ህዝቢ ኤርትራ ካብ ኣብራኹ ከም ዝወጹ መጠን እቲ ስርዓት ንጸቢብ ጉጅላዊ ሕሳባቱ ክብል ዘስረጸ ይኹን ካብ ድሑር ሕብረተ-ሰባዊ ሕማማት ዝምንጭዉ ኣብቲ ተቐላሳይ ዝተወደበ ሓይልታትውን እንተኾነ ይውሓድ ይብዛኡ ገሊኡ ብገዛኡ መልክዑ ኣብ ገሊኡ ኸኣ ብዝተፈላለዩ ዝንባሌታት ናይ ትምክሕትን ጸብትን ኣተሓሳስባታት ዘንጸባርቕ ምዃኑ ሓደን ክልተን ዘይበሃሎ ዘንተሞገታዊ ሓቂ እዩ። ኩሉ ሓይልታት ኣብ ውሽጢ ሕብረተ-ሰብና ዝቃለሱ ውድባት ከም ምዃናም መጠን ከም ዓይኒ ማይ ካብ ኩሉ ነጻ ወይ ጽሩያት ክኾኑ ኣይክእሉንዮም። ብሓጺሩ ካብዚ ኣብ ሕብረተ-ሰብና ዘንጸባርቕ ክልተ ድሑራት ዝንባሌታት ነጻ ክኾኑ ትጽቢት ኣይግበርን። ወድዓዊውን ኣይኮነን።

ካብ መስርሕ ብረታዊ ተጋድሎ ኣትሒዞ ኣብ ደንብ-ተቐውሞ ኤርትራ ክሳብ ሕጂ እውን ኣሰራቱ መሊኡ ዘይተወገደ ትምክሕታዊ ኣተሓሳስባታት ሕጂ ብዝተወሰነ ደረጃ ምምሕያሻት ዝረኣዩሉ እኳ እንተሃለወ ድሕሪ ምዝዛም ብረታዊ ተጋድሎ እውን ነጸብራቕቱ ዝቐጸለ እቲ ነንሕድሕድካ ምንጽጻግን ዘይምቅብባልን ንነበሰኻ ኣዕቢኻ ብምርኣይ ንኻልኣት ምንእኣስን ምቁንጻብን ሓሳባትካ ጥራይ ቅቡል ክኸውን ናይቲ ኣነኣኢስካ እትርእዮ ኸኣ ቅቡል ዘይገብርን ክሳብ ህላወኡ ከም ውድብ ኣፍልጦ ክትህበን ክትዛተዮን ፍቓደኛ ዘይምዃን ሓደ መራኣያ ትምክሕታዊ ኣተሓሳስባታት ዝወለዱ ምንባሩ ዝፍለጥ እዩ። ጌና እዚ ኣተሓሳስባዚ ኣብ ገለገለ ወገናት ብውሽጣዊ ዕግበት መሊኡ ዘይተወገደ ምዃኑ ነጸብረቓቱ ብዝተፈላለዩ መልክዕ ይኸሰት እዩ።

ካብዚ ሓሊፉ 'ውን እዚ እናኣቀናጸብካ እትርእዮ ሓይሊ'ዚ ብብሄር መልክዕ ዝተወደበ ሓይሊ እንተድኣ ኮይኑ ክሳብ ከም ትሕቲ ሃገራዊ ጌርካ ናይ ምርኣይ መሊኡ ዘይተወገደ ጸረ-ህዝቢ ስርዓት ህግደፍ ዝነዝሖ ጽልዋታት ኣብ ደንብ-ተቐውሞ እውን ሓሓሊፉ ዘንጸባርቕ ምዃኑ እዩ። እዚ ብትምክሕቲ ካብ ዝግለጹ ግጉያት ኣተሓሳስባታት ካብቲ ሕብረ-ብሄራዊ ይኹን ሃይማኖታዊ ውዳበታት ካብ ብሄራዊ ውደባውን ከምኡ ዘንጸባርቕ ይኹን ደኣ እምበር ንባዕሉ ካብ ጸቢብ ኣተሓሳስባታት ዝብገስ ኣብ መንጎ እቲ ገዛኡ ደርቢ ማለት ካብ ብሄራ-ትግርኛ ናይ ዝወጹ ውሑዳት ዓብላልነቶም ዝረጋግጹ ቢሮክራሲያውያን ትምክሕተኛታትን ኣብ መንጎ እቲ ጭቁን ሓፋሽ ብሄራ-ትግርኛን ዘሎ ግርጭት ፈላሊኻ ኣብ ምርኣይ ሓሓሊፉ ከም ዝንባሌታት ዝኸሰት ምዃኑ 'ውን ሓደ ጸገም እዩ። ብደርባዊ ወጽዓ ዛንዛን ንዝበለ ሓፋሽ ብሄራ-ትግርኛ ሓይል ዝኾነ ደርባዊ ፈታዊኻ /መሓዛኻ/ ምዃኑ ብልክዕ ተገንዚብካ ምስኡ ምሕዝነትካ ኣብ ክንዲ ምድልዳል ንኹሉ ከም ጸላኢ ብምርኣይ እቲ ምሕዝነት ዝላሕለሐሉ ክስተታት ዝረኣዩ ምዃናም መሊኡም ንኸውገዱ ቀጸሊ ቃልስታት ዝሓቱ ምዃናም ምርጻእ ጠቓሚ ይመስለና።

ካልእ ኣብ መንጎ ብሄራዊ መልክዕ ውደባ ይኹን ሕብረ-ብሄራዊ መልክዕ ውደባ ምስ እዚኡም ብዘተሓሳስረካ ዕላማታት ግንባራት-ስሙር ሃገራዊ ግንባር ይኹን ስሙር ደሞክራሲያዊ ግንባር ዝሰረቱ ደኣ እምበር ብሄራዊ

መልክዕ ውደባ ወይ ብሕብረ-ብሄራዊ መልክዕ ውደባ ብምርአይ ጥራሕ ነንበይኑ ግንባራት ምግባር ትኽክል ከምዘይኮነን ከምኡ እውን ኣብ ተራ ሃገራዊ ሕብረ ብሄራዊ ውድባት ሕቶ መሰል ርእሰ ውሳኔ መሊእም ምስ ዘይኣምኑ ብምጅላሕ /ብምትሕንፋጽ/ እቲ ብሄራዊ ጥራሕ ዘይኮነስ ደርባዊ ባህሪ ዘለዎ ሕቶ ብሄር መሊኡ ዝፍታሕ ከምዘይኮነን ከምኡ እውን ካብ መትከላዊ እምነታት ወጻኢ ዝኸዱ ዝምድናታት ካብ ጠቕሞም ጉድኣቶም ከም ዝዓቢ ኣብ ግንዛብ ክኣትዉ ዝግበኦም ተመኩሮታት ይመስለና።

እዚ እም ብርግጽ ኣብ ቀጻሊ ቃልሲ ብልዑል ደርባዊ ንቕሓት ብምውናን እናተመሓየሹ ክኸዱ ዝኸለሉ ግንዛብታት 'ዮም። ካልእ ካብ ትምክሕትን ጽበትን ኣተሓሳስባታት ንሕቶ መሰል ርእሰ-ውሳኔ ንምጽራር ዝቐረቡ መመኸኔተታት ናይ ውልቀ-ሰብ መሰል እንተተረጋገጹ ናይ ብዙሓት ሰባት /ብሄር/ ቀቢላ ሕቶ ምስኡ ስለ ዝረጋገጽ ተደላይነት የብሉን። ኣብ ኤርትራ ብመሰረቱ ብሄር ዝበሃል የለን። ሕቶ ብሄር ምልዓል ወድዓዊ ኣይኮነን። ካብ ናይ ደገ ሓይልታት /ኢትዮጵያ/ ዝመጸ እዩ ዝብል ግጉይ ኣተሓሳስባታት 'ውን ህያው እዩ። እዚ ንሕብረ-ብሄራዊ ብዙሕነት ሕብረተሰብ ኤርትራ ዘይምቕባልን ዘይተጓደለ ሰብኣውን ደሞክራሲያውን መሰላት ምኽባር ሓደ ህዝቢ ብጃንቁኡ፣ ባህሉ፣ ብታሪኹን ስነ-ኣእምራዊ ምትእስሳርን ወዘተ ረገጽካ ብናይ ሓደ ገዛኢ ደርቢ ትምክሕታዊ ኣተሓሳስባታት ብኹሉ ልዕልናኡ ክረጋግጽካ ምግባር ንህዝብን ሃገርን ንሓደጋ ዘሳጥሕ ምጅኑ ኣብ ግንዛብ ክኣቱ ኣገዳሲ ይመስለና። ሰባት ኣብ ሓደ ሕብረ-ብሄራዊ ሃገር ብፍቓዶም ሓቢሮም ዝነበርሉ ደኣ እምበር ብትካቦ ናይ ውሱናት ሰባት ብሓይሊ ብሓደ ክነብሩ ከም ዘይኸለሉ ካብ ናይ ብዙሓት ህዝብታት ተመኩሮታት ምዕዛብን ምምሃርን ይከኣል እዩ ንብል።

ሕቶ ብሄርን ብሄራዊ ቃልስን ኣብ ኤርትራ ዘጋጥምዎ ብድሆታት ንምፍታሕ ክሕግዙ ዝኸለሉ ገለገለ ነጥብታት ንምጥቃስ ዝኣክል፡

- 1- ቀንዲ ጠንቂ ናይ ብሄራዊ ጭቆና ትምክሕታዊ ገዛኢ ስርዓት ህግደፍ ብምጅኑ ንዕኡ መሊኡ ንምውጋድ ዝካየድ ቃልሲ ምስ ኩሉ ሃገራዊ ሓይልታት ብደረጃ ሰፊሕ ስሙር ሃገራዊ ግንባር ይኹን ደሞክራሲያዊ ግንባር ኣጠናኸርካ ምቕላስ ከም ዘድሊ።
- 2- ኣብ ደንቡ-ተቓውሞ ይኹን ኣብቲ ሕብረተሰብ ካብ ዝብገስ ንሕቶ ብሄር ዝጸረር ግጉይ ኣተሓሳስባታት ብትኽክል ብምርዳእ ቅኑዕ ግንዛብ ክተሓዝ ምቕላስ።
- 3- ልዑል ደርባዊ ንቕሓት ንምውናን ብኹሉ መልክዓት ንዘጋጥሙ ብድሆታት ንምምካት ነብሰ-ኩስኩሳ /ምልመላ/ ንምዕባይ ብውልቀን ብሓባርን ምስ ኩሎም ነዚ ቅኑዕ ፍትሓዊ ሕቶ ዝኣመኑ ውድባት ይኹኑ ውልቀ ሰባት /እናተሓጋገዝካ/ ምስራሕ።
- 4- ሓፋሽ ልዑል ንቕሓት መታን ክጥሪ ኣብ መንእሰያት፣ ደቂ ኣነስትዮ፣ ሰራሕተኛታትን ምሁራንን ወዘተ ብብወጽዑም ክለዓዕሉን ንዘይተጓደለ ሰብኣዊ ደሞክራሲያዊ መሰላት ዜጋታትን ህዝብታት /ብሄራትን ብሄረሰባትን/ ፍትሓዊ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ መትከላዊ ዕላማታት ዓቲሮም ክቃለሱ ሰፊሕ ኅስገሳት ምክያድ የድሊ ንብል።

ናይ አንባብቲ ዓምዲ

ሕግን ሕጋዊ ዳኛን አብ ዘይብላ ሃገር፡ ኩሉ ስጊንጢርዮ።

አቐዲመ ናይ እግዝአብሄር ሰላምታ የቐርበልኩም ዝኸበርኩም አሕዋት አዳለውትን አቐረብትን መጽሔት ህዝባዊ ደሞክራሲ ናይ አንባብቲ ዓምዲ። አብዚ አይ ብዓዲ አይ ብበረኻ ብኩለንተናኡ ዝደንዘዘ ፖለቲካ ሃገርና፡ ውልቃውነት ወጊድ ኢልኩም፡ ኒሕ ዓጢቕኩም፡ ሃገራዊ ሰላም፡ ደሞክራሲን ፍትሕን ንምምጻእ እንተካይድዎ ዘለኹም ቃልሲ ዘለኒ አድናቐት ክገልጸልኩም እፈቱ።

አሕዋት፡ አብ መጽሔት ህዝባዊ ደሞክራሲ ሕታም ቁጽሪ 8 ሓምሌ 2015 “ካብተን ክልተ ሰንደቕ ዓላማታት መነአንየን ሕጋውያን?” ዝብል ብሰላማዊት ፍሳሃዊ ካብ አዲስ አበባ ዝቐረበ ሕቶ አንቢቢ። ምዝርራብ ዘድልዮ ዓቢ ዛዕባ ኮይኑ ድማ ረኺቢዮ። ሰላማዊት አብ ሕጋውነት ናይዘን ክልተ ሰንደቕ ዓላማታት መልሲ ንምርካብ ሓቲታ። አብ ኤርትራ ህዝባዊ ሃገራዊ ቅዋም የለን። ብህዝቢ ዝተወከለ ባይቶ የለን። ህዝባዊ መንግስትን መራሒ መንግስትን የለን። ኩሉ ሕጋውን ትካላውን አሰራርሓ ዝበሃል ጠፊኡ፡ አብ ምሕረት ሓደ ሰብ አብ ዝወደቐሉ ሃገራዊ ፖለቲካዊ ኩነታት ክሕተት ዘለዎ አዝዩ ብዙሕዮ። ሰንደቕ ዓላማ ድማ ካብቲ ዘዛርብ ሓደዮ። ገለ ወገናት፡ አብ ቅድሚ ማሕበራሰብ ዓለም ወጺኦም ስርዓት ኢሳያስ አይውክለናንዮ ክወርድ አለዎ፡ ምልኪ ይፍረስ ሕጊ ይንገስ ብዝብል ጭርሖ እናተመርሑ አብ ዘካየድዎ ሰላማዊ ሰልፊ፡ ክልተ ሰንደቕ ዓላማ ከንበልብላ ትርእዮ። አብ ሓንቲ ልኡላዊት ሃገር ሓንቲ ምልክት ሃገርያ ክትህሉ ዘለዎ። ፖለቲካዊ ሕግምና ካብ መሰረቱ ስለዘይተፈወሰ ግን፡ ከም ዜጋታት ክልተ ሃገር፡ ክልተ ሰንደቕ ዓላማ ሓዝና ክንወጽእ ግድን ኮይኑ አሎ። ብፍላይ ድሕረ ባይታኦም ህዝባዊ ግንባር/ህግደፍ ዝኾኑ ወገናት፡ ምልክት ኤርትራ እዛ ስርዓት ኢሳያስ ዝጥቀመላ ዘሎ ሰንደቕ ዓላማያ። እታ ናይ ፊዴራሽን አብ ናይ ሓባር መድረኻት ክትረእ የብላን ኢሎም ብዓይኒ ዕሙት ክከራኽሩ፡ ክሳብውን ክተሃራረሙ ዝደናደኑ ንዓይውን ብተግባር ኢጋጢሙኒዮ።

ቅድመይ ሓው ባይረ ሰረቕ ርእይቶይ አብ ሕቶ ሰላማዊት ፍሳሃዊ ብዝብል ብ21 ነሓስ 2015 አብ መርብብ ኢንተርኔት ዝዘርገሑ ጽሑፍ አንቢቢ። ሓው ባይረ ሰረቕ ብሰላማዊት ዝቐረበ ሕቶ ንጹር ስለ ዝኾነ ንጹ መልሲውን የድልዩ ኢሉ ብምድማር፡ ናይ ኤርትራ ባንዲራ (ምልክት ሃገር) አየነይተንያ ሕጋዊት ንዝብል ሕቶኡ፡ አብ ክንዲ ውዳእ መልሲ ርእይቶይ ክህብ መሪጸ፡ ምስ በለ ብቀጥታ ሕጋውነት እንታይ ማለትዮ? አብ ዝብል መሰረት ጌሩ ዓሚቕ መብርሂ ሂቡ። አብ ኤርትራ ዘሎ ስርዓት ብሕጋዊ መስርሕ ከምዘይመጸ ዘተሓትት ክሳብ ዘይኮነ፡ እቶም ነዚ ዝቐበሉ ናቱ ምስለ፡ ናቱ ሕግን መምርሕን ምስ ዝኸተሉ ዘገርም ዘይኮነስ ባህርያዊ። እቶም ነዚ ዘይቐበሉ ከኡ፡ ንመላእ ህዝብን ሃገርን ዘካትት ብፍትሓውን ድሌት ህዝብን ዝቐመ ሕጋዊ መወከሲ ሰነድ ክሳብ ዘይሃለወ ብዝነበሮም መለልዩ ክኸዱ ግድነት ይገብሮ ኢሉ።

አብ 1991 መሬት ኤርትራ ሓራ ምስ ኮነ፡ ህ.ግ.ሓ.ኤ ካብ ዘመነ ገድሊ ናብ ዘመነ መንግስቲ ከም ዘላቶያ ተቐይራ። እቲ ሕግታት ናይ ዘመነ ገድሊ ብመልክዑን ትሕቶኡን ምንም ለውጢ አይነበርን።እታ መለለይት ውድብ ህ.ግ.ሓ.ኤ ዝነበረት አብ ጉዕዞ ቃልሲ መልከዓ እናቀያየርዋ ዝመጹ ዝነበሩ አብ ግዜ ነጻነት ከም ዘላታያ መለለይት ሃገር ገይሮማ ይብል። ሓው ባይረ ሰረቕ ሕግን ሕጋውነት መሰረት ጌሩ ዘቐረበ ሰፊሕን ሃናጽን ርእይቶ ካብ መርብብ ቶጎርባ ንምርካብ ይከኣል።

ንሕቶ ሰላማዊት ንምምላስ ዝዓለመ ከም ዝኾነ ዘመልክትኳ እንተዘይብሉ፡ ብሓፍትና አራራት ኢዮብ ንእንታይነት ሰንደቕ ዓላማን ሕጋዊ አመጸኡኡን፤ ከምኡውን ካብዛ ሕጂ መንግስቲ ህግደፍ ብሓይሉ ንባህርያዊ ሓምላይ ሕብሪ ቆጽሊ አውሊዑ ናብ ዝሓረረት ቆጽሊ አውሊዕ ቀይሩ፡ ምልክት ሃገር ጌሩ ዝጠቀመላ

ዘሎ ሰንደቅ ዕላማ፣ እታ ናይ ግዜ ፈደሬሽን ብብዙሕ መዕቀኒታት ናብ ሕጋውነት ዝቐረበት ከም ዝኾነት፣ ሰነዳዊ መርተያታት እናጠቐሰት ዘዳላወቶ ሰፊሕ ጽሑፍውን ኣብ መርበብ ኢንተርኔት ኣንቢቢ። ብክልቲኦም ጸሓፍቲ ካብ ዝተሞህበ ርእይቶ ድማ ብዙሕ ተማሂረ።

ብወገነይ ነቲ ሓው ባይረ ዝበሎ፣ ሕግን ሕጋውነት ኣብ ዝጠፍአላ ሃገር ቀዳምነት ክመጽእ ዘለዎ፣ ጸረ-ሰላም ኣለኹ፣ ሰላም ምስፋንን ሕጋዊ ቅዋማዊ ህዝባዊ መንግስቲ ምትካልን ምኃኑ ምሉእ ብምሉእ እስማማዓሉ። ክሳብ ሽዑ ግን እታ ናብ ሕጋውነት ዝቐረበት ናይ ፈደሬሽን ሰንደቅ ዕላማ ኣብ ኩሉ ሃገራዊ ምንቅስቃሳትና ከንበልብላ ኣለና። ነቶም ኣርማ ህዝባዊ ግንባር/ህግደፍ ሕጋዊት ምልክት ሃገር'ያ ዝብሉ ወገናት ግን፣ ኣብ ጌጋ መንገዲ ከም ዘለው ሓላፍነታዊ ምክሪ ክልገሰሎም ይግባእ። ኣይንሰምዕን ኢሎም ብነገጽ ናትና ተቐብሎ ኣብ ዝብል እንተደረጃፎም ድማ ዘይዳግም መልሲ ክወሃቦም ኣለው ዝብል ርእይቶ ኣለኒ። ብዝበለጸ ግን ሕጂ'ውን ሰብ ሞያ ሕግ ናይ ፖለቲካ ሰባትን ሰፊሕ መብርሂ እንተዝህቡሉ ዝሓሸ ኮይኑ ይረኣየኒ። ብመንግስ ኣፈወርቂ

ብሕጋውን ወግዳውን ፖለቲካዊ መድረኻቶም ቀኒኦ

ኅረቤትና ኢትዮጵያ ብመሰረት ህዝባዊ ሃገራዊ ቅዋማ ዝእዘዙ፣ ንመበል 5 ግዜ ህዝባዊ ምርጫ ኣብ ወርሒ ግንቦት 2015 ከተካይድ ምኃና ቅድሚ ክልተ ዓመት ኣቢላ ብወግዲ ሓቢራ። ነዚ መበገሲ ብምግባር ድማ ማዕከናት ዜና ዓለም፣ ኢትዮጵያ ኣብ መዳይ ቁጠባ ርእይ ምዕባለ ተመዝግብ ከምዘላ ብምግላጽን ብምምዕንን ኣብቲ ዝካየድ ህዝባዊ ምርጫ፣ ተሳትፎ ፖለቲካዊ ሰልፍታትን ነጻ ፕሬስን እንታይ ክመስልዩ፣ ውጽኢት ምርጫኸን? እናበለ ብዘይምቁራጽ ከቃልሓ ሰሚዑ። ካብዚ ተበጊሶ ድማ ኣቐልቦ ጌረ ክከታተሎ ጀመረ። ከም መርኣያ ኣብታ ሃገር ዘሎ ነጻ ፕሬስ፣ ናይ ውልቀ፣ ናይ ፖለቲካዊ ውድባት ጸግዲ ዝገበራ፣ ናይ መንግስቲ፣ ረድዮ፣ ጋዜጣ፣ መጽሔት፣ መርበብ ኢንተርኔት ኮታ ኩለን መሳርሒታት ሚድያ ዘስመስለን ርእይቶታት ብምሰፋር፣ ውጽኢት ምርጫ ከምዚ ክኸውንዩ፣ ኣይፋል ከምዘባ እናበላ ንህዝቢ ክሕብራ፣ ከስተምህራን ክትንቢዩን ተግዚቢ። ዕለተ ምርጫ ምስ ኣኸለ ከኣ፣ ህዝቢ ኣብ መምረጺ ነቐጣታት ተሰሊፉ ድምጽ ሂቡ። ካብ መጀመርያ ኣትሒዘን ክከታተላን ክጽብጽባን ዝጸንሓ መራኸቢ ብዙሓን ዓለም፣ መስርሕ ምርጫ ብወሳኒ መልክዑ ብዘይ ዝኾነ ዕግርግር ብሰላም ከም ዝተዛዘመ ኣብሲረን። ብሕጋዊ ኣገባብ ነዚ ከሳልጥ ብወግዲ ዝተጣየሰ ሃገራዊ ምርጫ ቦርድ ድማ፣ መስርሕ ምርጫ ብሰላም ተዛዚሙ፣ ሰልፊ ኢህወደግ ብኣብዝሓ ድምጺ ተግዊቱ ክብል መኸተምታ ጌርሉ።

ኣብ ወርሒ ነሓስ 2015 ድማ መጀመርያ ኣባል ውድባት ናይቲ ኣብ ስልጣን ዝጸንሐን፣ ኣብ ምርጫ ንሓምሻይ ግዜ ዝተዓወተን ናይ ኣባል ውድባቱ ጉባኤታት ተኻይዱ። ኣጀንዳታት ጉባኤ ኣቐዲሙ ንህዝቢ ይሕበር ኔሩ። ኣብ ጉባኤ ብደሞክራሲያዊ ኣገባብ ዝተመርጹ፣ ብደረጃ መሪሕነት ኮይና ኣይንቐጽልን ዝበሉ፣ ብመሰረት ኣቐዲሙ ዝተታሕዘ ናይ ምትክኻእ መደብ ዝተሰናበቱውን ብወግዲ ንህዝቢ ተሓቢሩ። ኣባል ውድባት ጉባኤታትን ምስ ዛዘማን ቀጸልቲ መሪሕነትን ምስ መረጸን ናብቲ ናይ ሓባር ግንባር ጉባኤ ኢህወደግ ተሰጋጊሮም። ብዙሓት ካብ ዝተፈላለያ ሃገራት

ዝመጹ ወክልቲ መሓዙት ውድባትን ጋዜጣኛታት ኣብ ዝተረኸቡሉ ድማ ኣብ ከተማ መቐለ ተሰላሲሉ። ኣብቲ ጉባኤ ኣብ-መንበር ኤርትራዊ ደሞክራሲያዊ ኪዳን ኣቶ ጀማል ሳልሕ ዝመርሖ ኣካል ከም ዝተሳተፈ ድማ ኣብ መራኸቢ ብዙሓን ሰሚዑ። ኣብቲ ጉባኤ ምስ ዝተፈላለዩ መሪሕነትን ወክልትን ውድባትን ብሓባር ዝተላዕልዎ ስእሊ'ውን ኣብ ናይ ኤርትራውያን መራኸቢ ብዙሓን ሪኦ። እቲ ብህዝቢ ዝተመርጸ ሃገራዊ ባይቶ ናይ 5 ዓመት ዕማሙ ብ5 ጥቕምቲ 2015 ሓደ ኢሉ ጀመሩ። ኣፈ-ባይቶን ቀዳማይ ሚኒስትርን መሪሖ። ቀዳማይ ሚኒስትር ድማ ንህዝቢ ከገልግሉ ብኸካየት ቅሩብነትን ኣለዎም ኢሉ ዝሓጸዮም ሰባት ናብ ባይቶ ኣቐረቡ። ባይቶ ድማ ተቐቢሉ ኣጽዲቐሉ። በዚ መሰረት ፈጻሚ ኣካል ሕጋውን ፖለቲካውን ስርሖ ብወግዲ ኣሃዱ ኢሉ ጀመሩ።

ዜጋ ናይዛ አብ ትሕቲ ውልቀ መላኽ ወዲቓ፣ ሕጋዊ አኼባ፣ ሕጋዊ ጉባኤ፣ ቅዋምን ቅዋም ዝእዝዞ ህዝባዊ ምርጫን ዝተሓረማ፣ አብ ጸልማት ትነብር ዘላ ሃገረ ኤርትራ ብምኻንይ ድማ፣ ቦቲ ካብ መስርሕ ሃገራዊ ምርጫ ክሳብ ምግባር ጉባኤታትን ምስግጋር ስልጣንን አብ ቀረባ ጎረቤት ሃገር ዝተግዘብክዎ ቅዱስ ቅንኢ አሕዲረ። ወግዓውን ሕጋውን ሃገራውን ምርጫን ጉባኤን ምግባር ብቐሊል ዝርከብ ኣይኮነን። እዚ ከምዚ ዝበለ መድረኻት፣ ፖለቲካዊ ንቕሓት፣ ብቐጥታ ፖለቲካዊ መሪሕነት፣ ስልጡን ህዝቢ፣ ትዕግስትን ተወፋይነትን ዝጠልብዮ። መሰረት ሰላም፣ ደሞክራሲ፣ ልዕልና ግዝአተ ሕግን ልምዳትን ከኣ ንሰዮ። ሓንቲ ሃገር ብቐጥታ ሓላፍነታዊ መራሒ፣ አብ ደሞክራሲን ልዕልና ሕግን ቅድሚት ዝሰጎመ ህዝቢ እንተዘይረኽቡ፣ ናብ ሕድሕድ ደማዊ ኩናትን ዕንወትን ከም ተምርሕ አብ ዝተፈላለዩ ሃገራት ብተግባር ንዕዘቦ ዘለናዮ። ኤርትራን ኤርትራውያንን 'ኳ አብዚ መድረኽዚ ከመይ ህይወትናን ቀጻልነትና ነውሕስ ደኣምበር፣ ሃገራዊ ምርጫን አብ ውሽጢ ሃገር ዝግበር ናይ ሰልፍታት ጉባኤን ናይ ቀረባ አጀንዳና ኣይመስለንን። ብዝኾነ ህዝብታት ኢትዮጵያን መሪሕ ውድቦም ኢህወደግን ነቲ ቅድሚት ርብዓ ዘመን ዝነበርክዎ መድረኽ ጽልምትምት ብቐልስን መስዋእትን ሰጊርኩም አብዚ ምብጻሕኩ እንቋዕ ደስ በለኩም። እንቋዕ ሓደ ኣይኮና። ወግዓውን ሕጋውን መድረኻትኩም ዘሕደረለይ ቅዱስ ቅንኢ ብጸሎት ዘይኮነ ብቐልሲ ከም ዝረጋገጽ ኣይጠራጠርን። መሰልን ረብሓን ህዝብታትና ማእከል ዝገበረ ኣንጻር ድሕረትን ድኽነትን ዘትከል ሓበራዊ መደባት እናሰራዕና ተደጋጊፍና ንግብዮሉ ግዜ አብ ቀረባ ርሕቀት ከም ዘሎ ድማ እተአማመን።

ወደሓንኩም ርብል በርሀ ካብ ደቡብ ኣፍሪቃ

ሰላም ዝኸበርኩም ናይ ኣንባብቲ ግምዲ፣ ብመጀመርታ አብ ህይወትኩም ምሉእ ጥዕና እምነ። ቀጻል፣ ነዚ ናይዚ እዋንዚ ቀንዲ መዛረቢ ኣርእሱቲ ኮይኑ ዘሎ ጉዳይ ስደትን ስደተኛታትን ዘለኒ ሰኽፍታን መፍትሒኡን ኣመልኪተ ዘዳለኸዎ ጽሕፍቲ እሰደልኩም ኣለኹ። መሰረታዊ ትሕዝቶኣ ከይቀይርኩም ዝስተኻኸሰል አስተኻኸልኩም ናብ ኣንባቢ ከም እተቐርቡለይ ከኣ እምነተይዮ።

ህልቂት ስደተኛታት ንኸብቅዕ፣ ማሕበረ-ሰብ ዓለም ጠንቂ ናይቲ ጸገም ኣለልዩ አብ ምፍትሖ ኣወንታዊ ኣበርክቶ ክገብር ይግባእ።

አብዚ እዋንዚ ዳርጋ መዓልታዊ መዘራቢ ዛዕባ ማዕከናት ዜና ዓለም ኮይኑ ዝርከብ ጉዳይ ስደትን ስደተኛታትን፣ እንተበልኩ ምግናን ኣይመስለንን። ከመይ'ሲ ኩነታት ዓለም ተኸታቲልካ ንኸትፈልጥ አብ ዝኸፈትካዮ መራኸቢታት ክንድዚ ሸሕ ዝኾኑ ስደተኛታት፣ ካብ ማእከላይ ምብራቕ ኤሶዮ ነዊሕ፣ ኣድካምን ሓደገኛ ቦታ ሰጊሮም ናብ ምድሪ ኤውሮጳ ኣትዮም። ብተመሳሳሊ ካብ ሞት ንስክላ ዘምለጡ ዜጋታት ዝተፈላለዩ ሃገራት ኣፍሪቃ፣ ብመንገዲ ማእከላይ ባሕሪ ናብ ኤውሮጳ ኣትዮም። ብኻልእ ወገን ድማ ብአማኒት ዝቐጸሩ ስደተኛታት አብ ባሕሪ ጥሒሎም። ካብዚ ኣሰቃቂ ተርእዮ ተበጊሶም፣ መራሕቲ ሃገራት ኤውሮጳዊ ሕብረት ተኣኪቦም ዘትዮም። ህይወት ስደተኛታት ብኸመይ ካብ ሞት ነድሕን፣ አብ ምድሪ ኤውሮጳ ንዝኣተውኸ ብኸመይ ንቐበሎምን ነጣይሶምን አብ ዝብል ዛዕባ፣ ርሱን ክትዓት ኣካይደም፣ ገለ ሃገራት ስደተኛታት ኣይንቐበልን ኢለን ተቐቐመናኦ ዝብል ዜና ከይሰማዕካ ዘይወግላሉ ግዜ ኢና ዘለና።

ማሕበረ-ሰብ ዓለም ብፍላይ ከኣ ሕጋዊ ትካሉ ውድብ ሕቡራት ሃገራት፣ ህይወት ስደተኛታት ካብ ሞት አብ ምድሓንን ምውሓስን እንታይ ይገብር ኣሎ ንዝብል ሕቶ፣ ኣዕጋቢ መልሲ ኣይትረኽቡለን። ስደተኛታት አብ ምድረ-ብዳ ድዩ አብ ባሕሪ ብጃምላ ሃሊቐም ዘስቅቅ ሓደጋ ኣጋጢምዎም እንክበሃል፣ ልክዕ ከምቲ ካልእ

መግለጺታት ካብ ምስማዕን ደው ክብል ካብ ምምሕጻንን ዝሓለፈ፡ ትርጉም ዘለው ዝተወደበ፡ ብውጥን ዝምራሕ ግብራዊ ንጥፊታት ክገብር ኣይረኣን።

እቲ ጠንቂ ኣብ ቡባሃገሩ ዘለው ሓላፍነት ዘይስመዖም መንግስታት፡ እቲ ፍታሕ ከኣ እቶም ህዝብታት ኣንጻር መለኸቲ ዝገብርዎ ዝተወደበን ዝተወሃሃደን ቃልሲ ካብ መሰረቱ ዝፍታሕ ምዃኑ ኣርዳእ እንተኾነ፡ ደላዩ ሰላም ማሕበረ-ሰብ ዓለምን ኣህጉራዊ ውድባቱን ክግብርዎ ዝግበኦም ዘይምግባርም ግን፡ ብእሩም ኣገባብ ክውቀሱ ካብ ድቃሶም ክበራቡሩ ኣለዎም ዝብል እምነት ኣለኒ።

ጠንቂ ስደት ኤርትራውያን ከም ኣብነት እንተወሰድና፡ ከምቲ ገለ ገለ መንግስታትን ትካላት ሚዲያን ስደተኛታት ኣብ ጸጋታቶም መታን ከዩቃጽጽዎም ካብ ዘለዎም ስግኣት ነቐሎም፡ ናይ ቁጠባ ስደተኛታት ስለ ዝኾኑ ብዝመጽእዎ ናብ ሃገርም ክምለሱ ኣለዎም ኢሎም ከም ዝገልጽዎ ዘይኮነ፡ ሽግርም ፖለቲካዊዮ። ስለዚ ማሕበረ-ሰብ ዓለም ኣብ ሃገርም ዘሎ ፖለቲካዊ ሽግር ንምፍታሕ ኣብ ዝገብርዎ ቃልሲ፡ ጎኒ ንጎኒ ምስቲ ክግብር ዘለዎ ሰብኣዊ ምድንጋጻት፡ ብምኽሪ፣ ብገንዘብን ዓይነት ኣወንታዊ ደገፍ ክገብር ሓላፍነቱዮ። ኤርትራውያን ስደተኛታት ብሰንኪ እብ ኤርትራ ዝገዝእ ዘሎ ስርዓት ዝኸተሎ ጸረ-ህዝቢ ፖሊሲን ብቐጥታ ዘውርደሎ በርባራዊ ግፍዕታትን ተማሪሮም ህይወት ንምድሓን ብዙሕ ናይ ገንዘብን ሞራላን ዋጋ ከፊሎም ይስደዱ ከም ዘለው ንምርዳእ፡ ክፉት ሕልናን ቅሩብ ተበግሶን ደኣምበር ካልእ ድኻምን ወጻእን ዝሓተት ኣይኮነን።

እዞም ኣብዚ ስልጡን መዋእልዚ ክነብሩ ዘይገበኦም ጨቆንቲ መንግስታት ያዕ ኣይተድልዩን ክበሃሉ ይግባእ። ዜጋታት ኣብ ሃሃገርም ንሰላም፣ ንደሞክራሲ፣ ንፍትሒ፣ ንመሰል ዘካይድዎ ቃልሲ ብምድጋፍ ድማ ክግለጽ ይግባእ። መለኸትን ፋሽስታውያንን ስርዓታት ብባህሪኦም ብምኽርን ምሕጽንታን ዝመሃሩ ዝዕረዩ ኣይኮኑንጥ ንሰለ ዓለማዊ ጸጥታዊ ሰላም፡ ድሕነትን ሰብኣዊ ክብረትን መሳኪን ስደተኛታት ደላዩ ሰላም ማሕበረ-ሰብ ዓለም ትካላቱን ካልኣት ዝምልከቶም መሻርኽቲ ወገናትን ንመሰረታዊ ፍታሕ ዘገልግል መደባት ሓንጻጸም ብተግባር ኣብ ባይታ ክዋሰኑ ይግባእ።

ብኣሕመድ ኢብራሂም

ካብ መስመሩ ዝወጸ ተራ ህልኽ ፖለቲካዊ ፍሕፍሕ ኣይኮነን።

ኣብ በበይኑ ኣጋጣሚታት ዝተፈላለዩ ሰባት ዕድመ ህግደፍ ዝነውሑ፡ ዕለተ ዓወትና ዝድንጉ ዘሎ ውድባት ብዓቕን ስለ ዝበዝሓዮን ኢሎም ክከራኽሩ ሰሚዑ። ክሳብ ምስ መን ከም ንውደብኻ ጠፊኡና፡ ህዝቢ ባዕሉ ይፈልጥ ስቕ ኢልና ውልቀ ጉዳይና ምግባር ይሕሸና ኢሎም መህደሚ ዝጥቀምሉ'ውን ውሑዳት ኣይኮኑን። እዚ ግን ብኸልተ ምኽንያት ቅኑዕ ኣተሓሳስባ ኣይኮነን። እቲ ውድባት ብዓቕን በዚሓን ዝብል፡ ውድባት ከመይ ይፍጠራን ከመይኻ ይሓቃን ኣገንዘቦ ዝጎደሎዮ። እቲ ንብዝሒ ምኽንያት ብምግባር ህዝቢ ይበተን ሃገር'ውን ትዕኖ ንውልቀይ ጥራሕ ይጥዓመኒ ዝብል ድማ ብዘይ ዝኾነ ከውሊ ተበላጺ ኣረኣኢዮዮ። እንተኾነ እዞን ካልእን ካብ ዘይተወደበ ሓፋሽ እንተመጸ ብዙሕ ዘገርም ክኸውን ኣይክእልን። መሪዳእታ ጥራሕዮ ዘድልዮ። ምኽንያቱ ፖለቲካዊ ውድባት ካብ ዜሮ ተበጊሶን ኣይፍጠራንዮን። ክፍጠራ ዝገብር ብስነ ፍልጠታዊ ኣጠማምታ ወድዓዊ ኩነታት ምስ ዘጋጥምዮን ዝውለዳ። ምብዛሕን ምውሓድን ከኣ መሰረታዊ ፖለቲካዊ ምዝባዕ ከምጽእ ኣይክእልን። ውሑዳት ፖለቲካዊ ውድባት ስለ ዝሃለወ ዕለተ ዓወት ኣይቅልጥፍን። ብዙሓት ፖለቲካዊ ውድባት ስለ ዘለዎ ድማ ዕለተ ዓወት ኣይድንጉን። ዕለተ ዓወት ክቕልጥፍን ክድንጉን ዝውስን፡ ባህርን ተግባርን ጸላእን ኣብ ህዝቢ ዝፈጠሮ ስምዒትን ብሓደ መዳይ፡ ብኣንጻር እዚ ለውጢ ንምምጻእ ዝተሰለፉ ፖለቲካዊ ውድባት፡ ዝኸተልዎ ፖለቲካዊ መስመርን ጭቡጥ ግብራዊ ንጥፊታቶምን ከኣ ቦቲ ካልእ መዳይዮ።

አብዚ ብንቅሓት ክፍለጥን ብወግዒ ክምከትን ዘለዎ ዓቢ ዕንቅፋት፡ ገለ መራሕቲ ፖለቲካዊ ውድባት፡ ምሉእ ንምሉእ አንፈቶም ስሒቶም አብ ተራ ህልኽ ጥሒሎም፡ ብጉልባብ እቲ ህዝባዊ ቃልሲ ሰብ ብሰብ አብ ምጥቕቃዕ ተጸሚዶም ምህላዎምዮ። አብ ካልኣት ከምዚ ናትና ሕቶ ህዝባዊ ሓርነትን ህዝባዊ ደሞክራሲን ንምምላስ ተወዲቦም ዝተቐለሱ ፖለቲካዊ ሓይልታት፡ መሰረታዊ ፖለቲካዊ ባህሪኦም ብዝዓደሎም ብዝኸተልዎ ስነ-ሓሳብ ወይ ብዝቐርጽዎ ፖለቲካዊ መደብ-ዕዮ መሰረት ጌሮም፡ አብ ህዝቢ ኣትዮም ርሱን ደርባዊ ፍሕፍሕ ይገብሩ ከም ዝነበሩዮ ታሪኽ ዝሕብረና። አብ ንጹር ናይ ኣተሓሳስባ ፍልልይ ዝተሰረተ ፖለቲካዊ ፍሕፍሕ ድማ ንህዝብን ሃገርን ጠቕሚ ደኣምበር ግድኣት የብሉን። ሎሚ አብ ደምበ ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ብገለ ውድባት ዝረኣን ዝሰማዕን ዘሎ ግን፡ ዋላ ቅኑዕ ይኹን እክለ ዝተዛረበ ኣይሰምዕን። እክለ ዝኸተሎ አንፈት ኣይክተልን። እክለ እንተዘይተቐጸዎ፡ እንተዘይተኣልዮ፡ እንተዘይ ተሃሪሙን እንተዘይ ተበቲኑን ዋላ ብዝተሓተ መሰማምዒ ነጥቢ ሓቢረ ኣይሰርሕን። ንእክለ እንተዘየምበርኪኹዮ ሞይተ ይርከብ ኣለኹ ዓይነት ተራ ህልኽ ወሪድካ፡ አብ ድሕረት እናተቐማገገካ ብድሕነት ህዝብን ሃገርን ምቕዛም ግን ላግጺዮ። ብህዝቢ ምቁማርዮ። ስለዚ ሓፋሽ መን እንታይ ዓይነት ፖለቲካዊ መስመር ይኸተል፡ መነ መን ትርጉም ዘለዎ ደርባዊ ፖለቲካዊ ፍሕፍሕ የካይዱ። መነ መን ከ አብ ተራ ህልኽ ጥሒሎም እቲ ኣንጻር ምልኪ ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ዝተበገሰ ቃልሲ ንቕድሚት ከይሰጉም ዕንቅፋት ይፈጥርሉ ኣለው ብትኹረት ክከታተልን ሃናጺ ተጽዕኖኡ ከዕርፍን ኣለዎ ዝብል ርእይቶ ኣለኒ።

አበባ ሃይለ ካብ መዓስከር ስደተኛታት ሽመልባ

ደግሞ የሕዝባዊ ደኅንነት!